

PEKINAS IR WASHINGTONAS

ATNAUJINO DIPLOMATINIUS KONTAKTUS

Po maždaug dviejų metų pertraukos, Pekinas ir Washingtonas atnaujino savo diplomatinis kontaktus.

Kaip ir anksčiau, tai bus daroma per atstovus Varšuvoje ir, kaip pranešama, sausio 20 d. įvyks naujas pasitarimas tarp JAV ambasadoriaus ir Kinijos ambasados charge d'affaires. Juodu jau buvo susitikę praėjusiais metais gruodžio 11 d. Kinijos ambasadoje Varšuvoje. Po valandos trukusio pokalbio buvo spėjiojimų, kad tai gali reikšti formalių pasitarimų atnaujinimą.

Praėjusį ketvirtadienį abu šie pareigūnai vėsusitiko, šį kartą Amerikos ambasadoje. Pokalbis tęsėsi apie 2 valandas. Vėliau, dar tą pačią dieną buvo pranešta, kad prieš dvejus metus nutraukti pasitarimai bus atnaujinti ir kad jie vyks reguliariai.

Žinoma, nebūtų išmin-

tinga pranašauti apie tų pasikalbėjimų didelius rezultatus. JAV ir komunistinė Kinija labai skiriasi politiniai ir ideologiniai. Tenka prileisti, kad Pekinas dar kurį laiką laikysis nedraugiškai Amerikos atžvilgiu, kad jis ir toliau bandys šalinti Amerikos įtaką Azijoje. Taip pat nėra jokio pagrindo abejoti, kad jis plėtos savo karinę jėgą, neišskiriant nei branduolinių ginklų, kaip priemonę pirmą visose Azijoje arba bent didžioje jos dalyje. Pekinas dar vis reiškia pretenzijas į Formozą. Tikrai būtų sunku surasti tokių politinių įvykių stebėtojus, kurie tikėtų, kad Varšuvos pokalbiai pakeistų pagrindinius kinų komunistų politikos tikslus.

Nežiūrint pripažintoms tikrovėms, Pekino sutikimas atnaujinti kontaktą Varšuvoje yra pabrėžiantis veiksmas.

Čia manoma, kad yra galimybių susilaukti geresnio supratimo tarp Washingtono ir Pekino. Tai liudija ir Amerikos nutarimas panaikinti kai kuriuos prekybos, keliavimo ir kultūrinių mainų varžtus, kas be abejojimo padėtų tarptautinės atmosferos pagerinimui.

Išvairūs stebėtojai kai kuriuos Pekino užsienio politikos mostus vadina pabrėžiančiais. Jiems atrodo, kad Kinijos sutikimas tartis su Maskva dėl pasienio ginčo ir noras išlyginti diplomatinis santykius su kai kuriais kraštais, yra lankstesnės ir realesnės kinų komunistų užsienio politikos ženklai. Tų pačių stebėtojų nuomone Pekino apsisprendimas atnaujinti Varšuvos pokalbius gali ženklini bent kiek praktiškesnę ir mažiau kovingą jo politiką viso pasaulio atžvilgiu.

Kaip vienas stebėtojas neseniai pažymėjo, dar gal per anksti sakyti, kad

(Nukelta į 2 psl.)

Dirvos novelės juri komisija: Kęstutis Gaidžiūnas, Viktoras Marišnas ir Petras Balčiūnas, posėdis sausio 7 d.

DIRVOS NOVELĖS KONKURSO LAUREATAS — JURGIS GLIAUDA

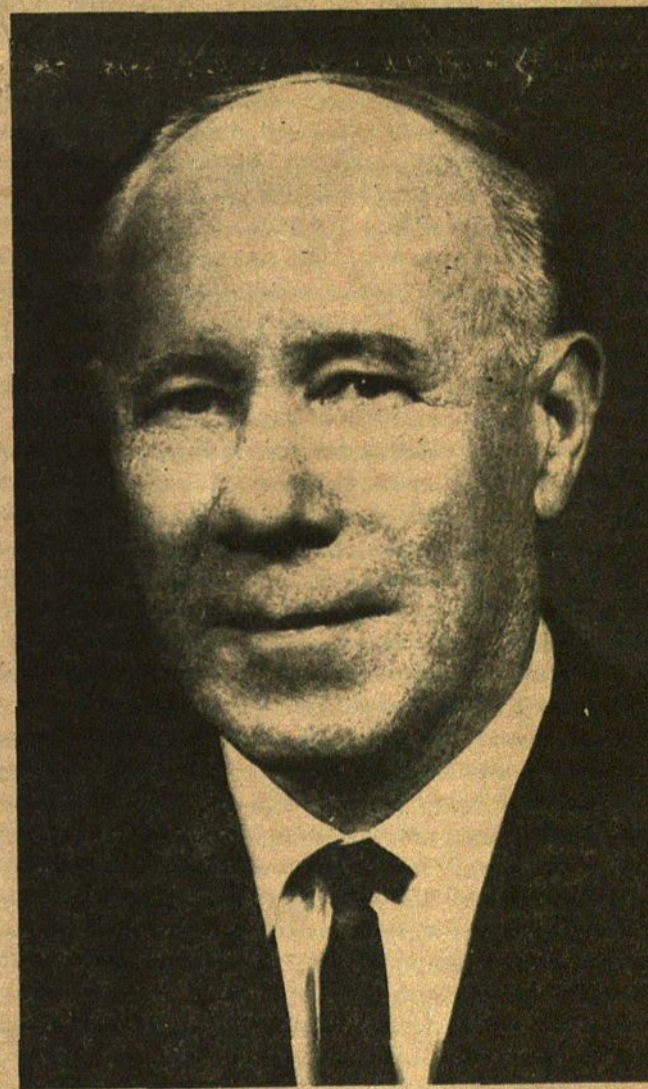
Dirvos novelės 1969 metų konkurso juri komisija, susidedanti iš pirmininko Petro Balčiūno ir narių Kęstučio Gaidžiūno ir Viktoro Marišno, perskaičiusi konkursui atsiųstas 15 novelių, š.m. sausio 7 d. susirinko p. P. Balčiūno namuose ir dalyvaujant Dirvos redaktoriui V. Gedgaudiui, išnagrinėjusi konkursui pateiktas noveles, balsų dauguma pripažino premiją 300 dolerių skirtina Spurgonių Pranui už novelę "Šalia milžinų".

Atidarius voką paaiškėjo, kad Spurgonių Pranas yra Jurgis Gliuda, iš Los Angeles, Calif. Jury komisija taip pat rekomendavo keletą kitų novelių, gavus autorių sutikimą, spausdinti Dirvos atkarpoje.

Šios, kaip ir ankstesniųjų premijų mecenatas yra chigagietis Simas Kašielionis, Sūduvos dūkas. Iš viso jau yra davęs Dirvos novelės konkurso laureatams aštuonias premijas ir ši yra devintoji.

Laureatas Jurgis Gliuda antrą kartą iš eilės laimi Dirvos novelės konkursą.

Premijuotąją novelę "Šalia milžinų" pradėdame spausdinti šiame numeryje.

Dirvos novelės konkurso laureatas rašytojas Jurgis Gliuda.

SUSIRŪPINO STUDENTŲ SVEIKATA

Reikia susirūpinti Lietuvos studentų sveikatingumu, kai kurie reiškiniai mitybos srityje kelia rūpestį — apie tai visuomenę (ir patį režimą) aliarmuoja trys Vilniaus gydytojai, universiteto dėstytojai Bitė, Gavelis ir Rutkys. "Komjaunimo Tiesoje" (nr. 246, 1969) visi trys iškėlė keletą nemalonių reiškinių.

Daromas priekaištai Vilniaus aukštųjų mokyklų poliklinikos gydytojams, tikrinantiems įstojančiųjų sveikatą. Pvz. rasta, kad 200 įstojučių — sveiki, tačiau per šešis mėnesius 23 jų lankėsi poliklinikoje dėl įvairių susirgimų, kurių "trukmė buvo keletas metų". Vien 1967 m. toje poliklinikoje nustatyta, kad 231 studentas buvo susirgęs reumatu, įvairiomis širdies ydomis, kaulų džiova ar nervais.

Trys gydytojai toliau aiškina, kad neritmiškas studentų darbas nualina, pervargina ir verčia išeiti vadinamą "akademių atostogų". Štai 1968 metais jomis pasinaudojo 307 Vilniaus aukštųjų mokyklų studentai ir jų tarpe daugiausia, 121 — Inžinierinio statybos fakulteto studentas.

Kelia susirūpinimą, tai, kad pagrindinė tų "atostogų" priežastimi yra centrinės nervų sistemos susirgimai. Jie sudaro 36,4 proc. antroje vietoje — neštumas. Daugiausia ieškojo "atostogų" antrojo kurso studentai — net 32,2.

Kodėl taip vyksta? dėl to, kad, kaip nurodoma, (esąs racionalus studentų dienos režimas, ne-

sistemiškas produktyvus knygų skaitymas, neturima pakankamo poilsio, pagaliau nesanti normali mityba.

Toliau pažymima: studentas per parą turėtų gauti vidutiniškai 3,000 kalorijų (iš Lietuvos gaunamomis žiniomis, tūkalorijų kiekis nesiekia nė 2,000 — Red.).

Dar viena netvarka: studentų darbo tvarkaraštis — neracionalus, studentai neturi "spragų" tarp paskaitų ir todėl jie priversti būti nevalgę iki 17-18 val. Pasirodo, Vilniaus studentai maitinasi du kartus per parą. Tad ar nuostabu, klausiamo, jei jaupirmame kurse atsiranda negalavimai, susiduriama su skrandžio — žarnyno susirgimais?

Tokia padėtis Vilniaus aukštųjų mokyklų studentų tarpe. Ji vargiai geresnė Kaune ir kituose Lietuvos miestuose. (ELTA)

NOMINACIJOS REZULTATAI Į SLA PILDOMĄJĄ TARYBĄ

Gautomis žiniomis iš New Yorko, nominacijos komisijai suskaičiavus balsavimo rezultatus, į SLA Pildomąją Tarybą nominuojant gavo balsų:

Į prezidentus:

P. Dargis 1239
J. Daugėla 38

Į viceprezidentus:

A. Čaplikas 1162
S. Gegužis 52
V. Alantas 26

Į sekretorius:

A. Budreckis 1223
P. Januška 64

Į išdininkus:

E. Mikužiūtė 1203
A. Grinius 64

Į izdo globėjus:

J. Mileriūtė 960
Adv. S. Bredis 873
A. Sukauskas 449
V. Adamkus 196

Į daktarus kvotėjus:

Dr. S. Biežis 1198
Dr. V. Avizonis 37
Dr. V. Paprockas 6

Nepageidautinos gėlės...

KOMUNISTINĘ SISTEMĄ REIKIA MESTI LAUK

Prancūzų kairiosios pakraipos filosofas Jean Paul Sartre, kurio simpatijos komunistų partijai žinomos ir ne kartą jis pasisakydavo už tarptautinio komunizmo palaikymą, šį kartą viešai kritikavo sovietų invaziją į Čekoslovakiją, pareikšdamas, kad sovietinis komunizmas yra nebeįveikiamas ir žmonės turėtų jį išmesti į šiukšlyną. Taip jis rašo įvade ne-

seniai Paryžiuje pasirodžiusios knygos "Trys kartos", kur sudėta dvilika pasisėkėjimų su čekoslovakų intelektualais kultūrinėmis jų šalies problemomis.

Sartre rašo, kad komunistinį režimą Sovietų Sąjunga atnešė Čekoslovakijai, jo sarkastiškais žodžiais, kaip "apvaizdos malonė". Toje valdžioje visoks žinojimas laikomas uždaru ir galutiniu (Nukelta į 2 psl.)

PO PIETŲ KRYŽIUM

VL. RADZEVIČIUS

KATALIKŲ FEDERACIJOS SUAŽIAVIMAS

Jis įvyko Adelaidėje p.m. gruodžio 28-31 dienomis. ALK Federacijos Valdyba ir specialus komitetas, sudarytas Adelaidėje, nesigailėjo darbo, kad suvažiavimas, apie kurį jau anksčiau buvo painformuoti Dirvos skaitytojai, kiek labiau sudomintų Australijos lietuvių katalikus. Pačiam suvažiavimui buvo duotas naujas vardas -- Australijos Lietuvių Katalikų Dienos ir prie įvykių komplekso buvimo prijungta eilė kultūrinių rengimų, kuriuos reikėjo prarvesti, su mažučiais papildymais, vien tik adelaidiškių jėgomis.

Lietuvių Dienomis Australijoje ligšiol tebedavo vadinami tik kas antri metai vykdomi bendri visų lietuvių susitelkimai, i kuriuos be bendrų meninių pasirodymų dar įjungiamos sportinės varžybos, Krašto Tarybos ir studentų suvažiavimai ir t.t. Federacijos suvažiavimo pakirštijimas Lietuvių Katalikų Dienomis sukėlė tam tikrą murmėjimą aršesnių bendruomenininkų tarpe ir jie pradėjo įpravarđiuoti "Mini Dienomis". ALK Federacijos Valdybos pirmininkas p. Laukaitis Jūsų bendradarbiui pareiškė: Federacijos suvažiavimas pavadinamas taip dėl to, kad dalis Australijos lietuvių katalikų dar nėra išsiamoninę, jog jie visi priklauso Federacijai per savo parapijas. Lietuvių Katalikų Dienos turi pritraukti ir tuos, kurie nesijaučia priklausą Federacijai.

Nežiūrint pastangų, Katalikų Dienos neigavo visuotinumą. Apie tai, kas dalyvavo meninėj programoj, trumpai buvo pranešta pereinotoje apžvalgoje. Patį suvažiavimą daugiausia irgi atstovavo Adelaidė ir Melbourne, su vienu kitu delegatu tik iš Brisbane ir Sydneyaus.

Suvažiavimas nebuvo kuo nors praturtintas ir esmėje nesiskyrė nuo eilinio betkokios organizacijos suvažiavimo, kuriame viskas sukasi apie komisių sudarymus, blankius valdybų pranešimus, statuto keitimus, diskusijas, klausimus ir sumanymus. Kiek naujumo galima išžiūrėti programos punkte: Valdybos išipareigojimų ir Australijos lietuvių katalikų išipareigojimų paskelbimas. Reikia čia pat pridurti, kad tie išipareigojimai nebuvo viešai susirinkime diskutuojami ir juos paskutiniam posėdypateikė nutarimų komisija (Jie dar viešai nepaskelbti; jei pasirodys idomus, Dirva bus painformuota vėliau cituojant oficialų išipareigojimų tekstą).

Suvažiavime buvo iškilęs stovyklos (a la Dainava) klausimas. Pradžioje kalbėta apie stovyklą jaunimui. Paskui, ieškant apsimokėjimo, pereita prie tokios, kuria galėtų naudotis ir šeimos pavarsojimui, o pagaliau atsirado aukso mintis: Staty-kime Australijos Lietuvių Centrą! Visos Australijos visiems lietuviams. Nesutinkantiems ispėjus, kad tokių didelių ipareigojimų akivaizdoje nebus kandidatų i Federacijos Valdybą, pirmininkaujantis paskelbė: stovyklos klausimas toliau nediskutuojamas ir suvažiavimas jokių nutarimų nedaro.

Gyvumo įnešė Federacijos ideologo J. Petrachio (jis dabar pirmininkaus naujai KF Valdybai) paskaita apie katalikiškos spaudos vaidmenį išeivioj. Nors paskaitininkas apsiribojo tik "Tėviškės Aidais", bet suvažiavime tuojau pat buvo pasiūlyta paskaitos mintis laikyti Katalikų Federacijos Credo. Šis pasiūlymas, tačiau nebuvo priimtas, nes paskaitoje tebuvo apžvelgti tik principai, kuriais vadovaujasi KF organas "Tėviškės Aidai".

Federacijos santykiai su Bendruomenės Krašto Valdyba suvažiavime viešai nebuvo diskutuojami, tik atsistatydinančios Valdybos pirmininkas p. Laukaitis pareiškė, kad Federacijos Valdyba laikosave lygia su Krašto Valdyba ir nemato reikalo jai prisistatyti. Iš jo čia pat padaryty atsargių pastabų apie tik ką mirusį Krašto Valdybos pirmininką a.a. S. Narušį, galima spėti, kad Federacija vertina velionies pastangas suartėti. Privačiuose pokalbiuose naujasis KF vadovas p. J. Petraitis kartojo seną Federacijos šalininkų tezę: katalikai iš bendruomenės buvo išstumti. Teisybės dėlei tačiau reikia pastebėti, kad nuosaukieji katalikai kaip dirbo taip ir tebedirba bendruomeninėse organizacijose ir ne vienas ligšiol tebesuka galvą, kodėl iš visuomenės tarpo neišnyko įtarimas, kad KF siekia ne bendradarbiavimo, o dominavimo.

* ***

SOLISTO S. BARO gastrolų adelaidiškis komitetas, i kurį įsi-jungė žinomi visuomenininkai p.p. Jz. Lapšys ir J. Jonavičius, planuoja šias gastroles išnaudoti lietuviškos dainos populiarinimui australų visuomenėje. Jie norėtų (ir turi galimybių) solistą S. Barą pristatyti platesniems sluoksniams per vietos TV ir radio. Viena bėda: niekas Adelaidėje nežino, kada p. Baras čia pasirodys. Nežinodamas tikslios atvykimo datos, komitetas negali nieko konkretaus daryti. TV ir radio stotys savo programas suplanuoja iš anksto. Visdėlto komitetas tikisi greitai patirti tikslią atvykimo datą ir pageidauja, kad solistas Adelaidėje pasirodyty bent pora dienų prieš savo pirmąjį koncertą (vasario 28 d.).

PIRMOS 1970 METAIS lietuviškos vestuvės Adelaidėje įvyko sausio 10 d. Tą dieną čia susituokė adelaidiškė Emilija Matiuikaitytė su sydnėjikiu Saulium Dryža, kuris savo karinę prievolę atliko Vietame. Jaunosios tėvas yra žinomas smuiklininkas Pranas Matiuikas. Pernai vestuvių Adelaidėje buvo apstu, bet, deja, ne visos vyko tarp lietuvių. Dėl mišrių vestuvių niekas nesidžiaugia, tačiau satyriniai mišrių vestuvių aprašymai laikraščiuose dar labiau įskaudina ypač tuos, kurie labiausiai dėl to kenčia.

DAR NEŽINOMA, kas užims pirmininko vietą Krašto Valdyboje. Atrodo, kad ligšiolinis vicepirmininkas p. Zakaras nėra lin-

Lenkai privilegijuoti Lietuvoje

Lenkai skriaudžiami Lietuvoje? Klausia skaitytojas W. Grycewicz Vilniuje lenkų kalba leidžiamame dienraštyje "Czerwony Sztandar" (nr. 267, 1969) ir čia pat atsako, kad patys lenkai neįvertina to, ką jiems teikia valstybė, sovietinis režimas Lietuvoje.

Toliau pateikiama eilė pavyzdžių, kurie liudytų jog lenkai neišnaudoja jiems palankios padėties. Teigiama, kad Sovietų Sąjungoje ir ypačiai Lietuvoje (kaip ir senais pilsudskiniais laikais vis pašalpia teberašoma "na Litwie", bet ne -- v Litwie. Red.) veikia "gausus lenkų mokyklų skaičius". Vilniaus pedagoginis institutas toms mokykloms rengia lenkų kalbos specialistus bei kitų sričių mokytojus. Vilniuje veikiančios leidyklos spausdina vadovėlius bei kitus leidinius lenkų kalba. Ir tai dar ne viskas. Vilniuje teigiama, gerai veikia "Przyjazn" knygynas, kur galima gauti pačius idomiausius leidinius lenkų kalba, ir iš Lenkijos atgabentus.

Lenkai Vilniuje turi "visiems žinomą" dainos ir šokio ansamblį "Wilia", betgi jo populiarumas pastaruoju metu yra sumažėjęs, trūksta naujų kandidatų -- mėgėjų... Lenkų dramos sambūriai, vietojepakėlę savo kokybę, savo tarpe... pešasi.

Lenkai pasipiktinę kad Vilniuje, kas metai, profesinių sąjungų rūmuose vykstant "lenkiškos dainos atlikėjo" konkursams, paskutinį kartą, tokiame konkursui vykus, pasirodo, jame dalyvaus daugiau lietuvių atlikėjų negu lenkų... Ar tai ne gėda? -- klausia lenkas skaitytojas.

Puolami lenkai turistai, nes jie iš Lietuvos vyksta i Lenkiją dažnai tik uždarbiavimo, pasipelnymo tikslais.

Pagaliau autorius klausia -- "jei mums tiek daug duoda, kodėl mes nesugebame tos padėties įvertinti? Pateikiama iš idomus pavyzdys, liečiąs mokyklas su dėtomąja lenkų kalba. Pa-

Pekinas ir Washingtonas...

(Atkelta iš 1 psl.)

komunistinė Kinija nutarė grįžti i pasaulį, tačiau jos apsisprendimas atsisėsti prie vieno stalo Varšuvoje ir kalbėtis, nors būtų šnekamai ir labai ribotos apimties klausimais, yra ženklas, kad Pekinui rūpi bent geresnė komunikacija.

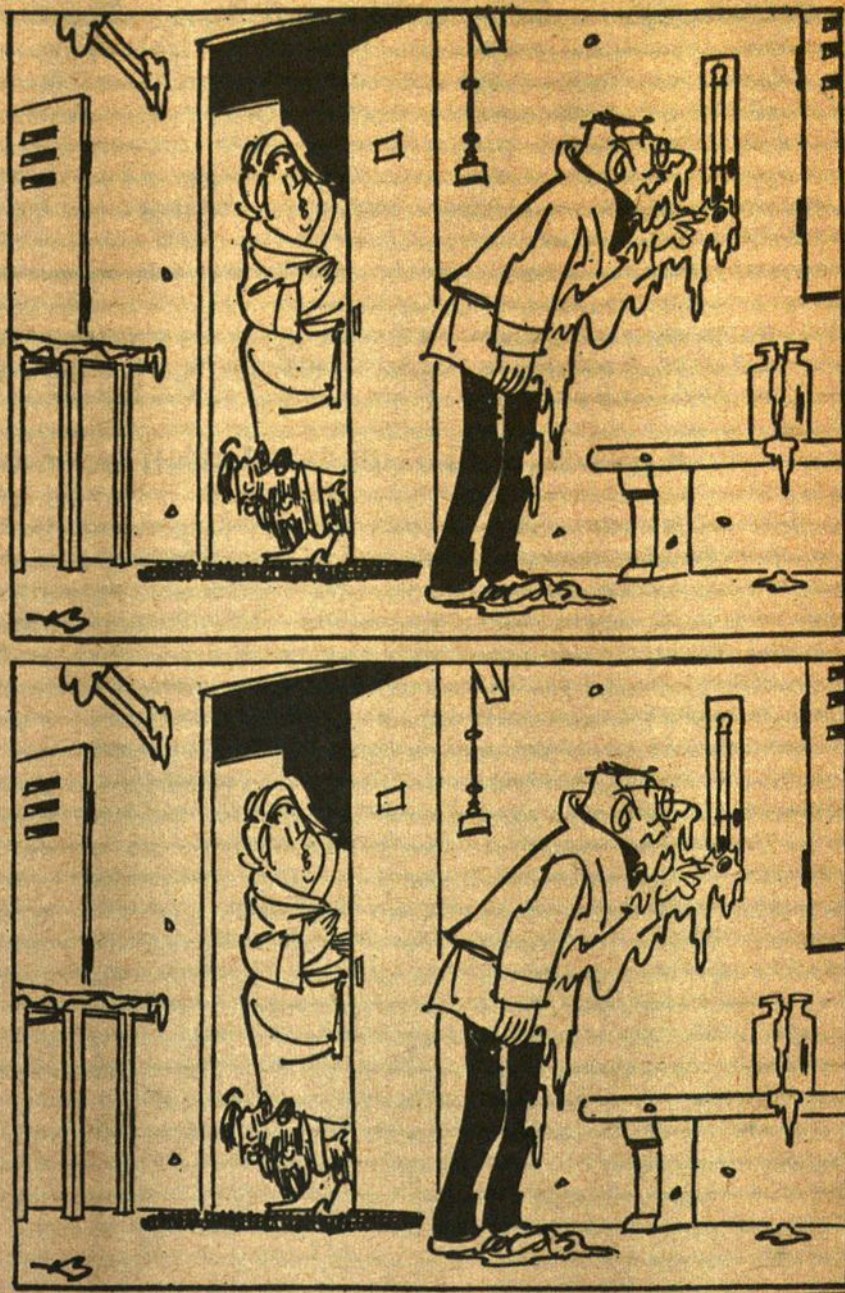
kęs ty pareigų perimti. Kiek teko patirti, neseniai miręs pirmininkas S. Narušis prieš mirdamas pareiškęs pageidavimą, kad jo vietą užimtų ligšiolinis Krašto Valdybos sekretorius p. Patašius, Krašto Valdyba pirmininkui rinkti posėdžiauja kaip tik šią apžvalgą išsiunčiant.

LITUANIA CHORISTAI š.m. sausio 9 dieną išsibučiavo Adelaidės geležinkelio stotyje išlydėdami Lituania choro įkūrėją ir jo ligšiolinį dirigentą muziką Vaclovą Šimkų. Jis išsikraustė i Canberra. Adelaidėje kol kas lieka "kaitai": žmona ir sūnus Gytis, kuris šiemet baigė odontologiją ir pradėjo darbą savo profesijoje.

Septynių skirtumų galvosūkis

Kopijuodama a m a s piešinį, dalininkas tyčia padarė septynias klaidas.

Palyginkit abu piešinius ir bandykit surasti tuos septynius skirtumus.

sirodo, mokiniai bėga iš jų i rusų mokyklas, manydami, kad jas baigę galės lengviau patekti i aukštąsias mokyklas.

Tie bėgantieji klysta, nes, pasirodo, lenkams stojantiems i aukštąsias mokyklas Lietuvoje teikiama visa eilė lengvatų: jie gali laikyti egzaminus lenkų kalba, be to, vietoje rašę darbą, gali pateikti santrauką lietuvių kalba.

Taigi, režimas lenkus aiškiai glosto ir patys lenkai, kaip ir minėtas Cryzewicz, beje, dirbąs eksperimentinės medicinos institute Vilniuje, visai teisingai kelia klausimą: ar galima ilgesnį laiką gyventi respublikoje (okup. Lietuvoje) ir nemokėti jos kalbos?

Vilniaus rašytojai pastaruoju metu plečia kultūros ryšius su Lenkija. Rašytojas Albinas Žukauskas, drauge su Vyt. Sirijos Gira lapkričio mėn. lankęsis keliuose Lenkijos miestuose (Varšuvoje, Krokuvoje, Gdanske, Sopote, Gdynėje ir kitur) vilniškės ELTOS korespondentui pareiškė: lenkų leidykloms padėjau paruošti naujus lietuvių literatūros leidinius.

Žukauskas pažymėjo, kad jau greitu laiku Lenkijoje pasirodys plati lietuvių prozos ir poezijos antologija, pradedant M. Daukša, baigiant šių dienų rašytojais, be to, rengiama lietuvių naujosios poezijos antologija, informacinis leidinys apie "Lietuvos TSR" ir lietuvių literatūros ištraukos, skirtos lietuvių mokykloms Lenkijoje.

Didelis talkininkas, šiuos leidinius ruošiant, esąs Z. Stoberski, lig-

šiolinis lietuvių kalba vienintelio laikraščio Lenkijoje "Aušra" redaktorius. A. Žukauskas pridūrė, kad 1970 metais pradedant "Aušra" virsianti periodiniu laikraščiu. (ELTA)

REIKIA MESTI LAUK....

(Atkelta iš 1 psl.)

ir tai turi būti išmokta paprasčiausiai atmintinai. Susidūrus su tokiu šaltu socializmu, kaip Sartre išsireiškia, čekoslovakų intelektualams liko bandyti išreikšti savo pačių kultūrinę asmenybę ir ginti kiek jie gali savo nacionalinę kultūrą.

Sartre nuomonė apie tai nėra konservatyvus žingsnis, bet pastanga sukurty tokio pobūdžio so-

cializmą, kuris transformuotų Čekoslovakijos kultūrą, jos nesutriuškinamas.

Toliau Sartre rašo, kad paskaičius knygoje šiuos pokalbius su čekoslovakų intelektualais darosi aišku, kad sovietiniai vadovai negalėjo pakęsti sąjūdžio žinomo Prahos pavasario vardu. Tai ne tiek sovietų vadovų kaltė, kiek pačios jų santvarkos, kuri tą sistemą sudarė ir pavertė sklerotiška. Ir Sartre išvadoje sako: "Toji mašina nebegali būti pataisyta. Ji turi būti išmesta lauk".

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year - in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

INSURED

4 3/4%

per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:

Mar. 31 - June 30
Sept. 30 - Dec. 31

5%

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year - in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

DIRVA

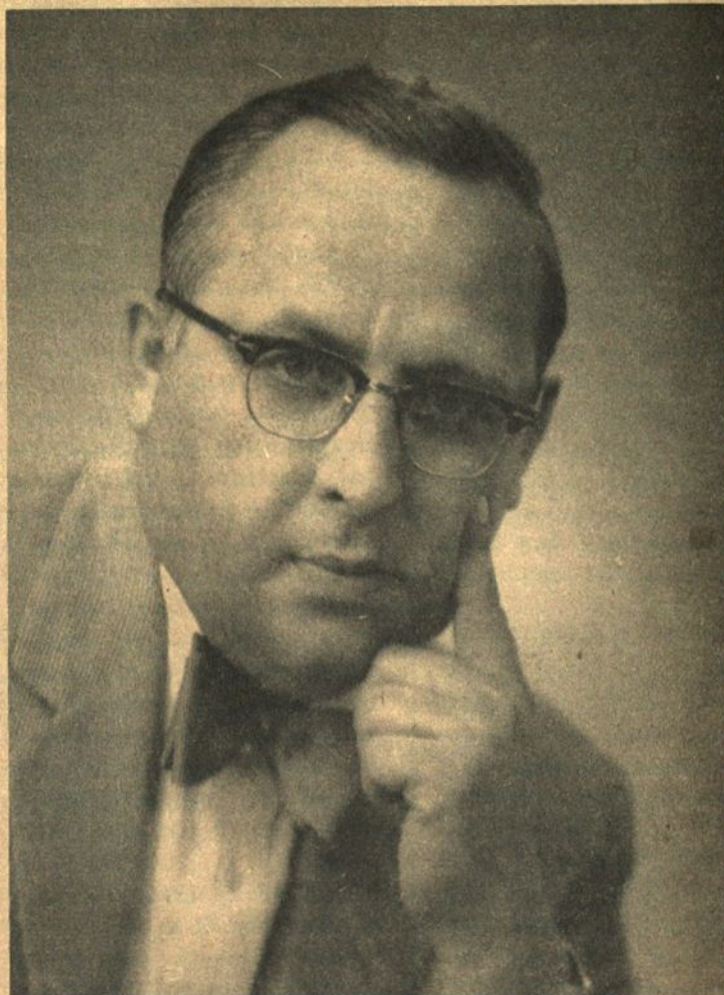
THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASAŲ • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŲTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

Dr. V. Paprockas, Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos pirmininkas.

PASAULIO LIETUVIAI
GYDYTOJAI E. Čekienė

Su naująja lietuvių imigrantų į laisvąjį pasaulį banga prieš 20 metų JAV senieji mūsų ateiviai susilaukė didelės tautinio darbo tautos visose srityse. Tai ir lietuvių gydytojai, buvę labai negausios organizacijos nariai, nors daug veikę Lietuvos naudai, susilaukė daug naujų narių, iš tuzino išaugo į didelę ir pajėgią org-ją -- Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungą, kurios pirmininku neseniai išrinktas dr. Vaclovas Paprockas, vicepirmininku dr. Vytautas Avizonis ir sekretorium dr. Bronius Radzivanas.

Nors PLG S-ga iš esmės yra profesinė organizacija, bet savo veikla ji pralenkia net kitas kad ir specialiai bendriniam reikalams įkurtas org-jas. Į kurią tik sritį mūsų tautinės veiklos išsivijimo pažvelgsi: politinė, kultūrinė, šalpos ir k. visur matai tos PLG-s gilią pėdsaką ir jos paskirų narių visur apčiuopiamą įnašą.

Naujai išrinktoji valdyba savo kadenciją pradėjo kartu su astronautais šuoliu į mėnulį, pasiųsdama pirmiesiems mėnulyje išlipusiems Apollo II astronautams -- Edwin Aldrin, Neil Armstrong ir Michael Collins sveikinimo laišką su simboline dovana 8 cm. aukščio statinaitę, papuoštą gintaru ir kurios viduje buvo įpiltas smėlio iš Zaraso ežero (Zarasuose) dugno.

-- Išrinkus Jus Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos ir Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos pirmininku, prašėte pasikalbėjimą atidėti, nes nebuvo nieko konkretaus nuveikę. Gal sutiktumėte dabar atsakyti į kai kuriuos klausimus, kai vienas iš Jūsų sumanymų -- dovana Apollo II astronautams jau realizavosi?

-- Visai teisingai, nes būdamas realistas ir nieko apčiuopiamo nepadaręs, nesijaučiau galintis laimėti dovaną plačiai visuo-menei papasakoti.

Šiuo metu vienas iš mano sumanymų -- dovana Apollo II astronautams -- jau įgyvendintas, todėl jaučiuosi drąsesnis atsakyti į klausimus. Čia pat norėčiau pabrėžti, kad ta dovana padarė didesnę įspūdį negu buvo tikėtasi.

Prieš pat Naujus Metus gavau iš paverptos Lietuvos vieną sveikinimą. Išsiųstas gruodžio 20 švenčių proga su tokiu prierašu: "Berašant, išgirdau per radio apie bačkutę su mūsų ežerų žeme, įteiktą k. (suprask kosmonautams, red). Tikstan-

tis, milijonas kartų visų lietuvių vardu ačiū, ačiū, ačiū. Mes didžiujamės savo tautiečių V. (suprask Vaclovu, red.).

Kaip jau minėjau, gydytojas yra realistas, bet kartu roman-tikas. Mažai kalba, konkrečiai galvoja ir kartu giliai pergyvena. Todėl prašau iš viso pasaulio prisijusių dovanėlių neradau nė vienos, kuri kalbėtų apie mano gimtinę -- Lietuvą. Sužinojęs, kad dabartinis mūsų atstovas Washingtono p. Kajeckas nesutiko pasveikinti astronautų Lietuvos vardu, kaip kad padarė latvių ir estų atstovas, nusprendžiau žūt bū padaryti privačiai arba organizacijos vardu

-- Kokiu būdu kilo mintis nusiųsti pirmiesiems nuskridusiems į mėnulį astronautams suvenyrą?

-- Šią mintį brandinau savyje senai. Savo laikų lankiau St. Louis, Mo. Lindbergo muziejų. Tarp daugelio iš viso pasaulio prisijusių dovanėlių neradau nė vienos, kuri kalbėtų apie mano gimtinę -- Lietuvą. Sužinojęs, kad dabartinis mūsų atstovas Washingtono p. Kajeckas nesutiko pasveikinti astronautų Lietuvos vardu, kaip kad padarė latvių ir estų atstovas, nusprendžiau žūt bū padaryti privačiai arba organizacijos vardu

ir šia ypatinga proga užfiksuoti Lietuvos vardą.

Parūpinau statinaitę, gavau iš Zaraso ežero dugno pasemto smėlio, suredagavau raštą, įdėjau dar įdėjau iškarpa iš "Darbininko" su statinaitės aprašymu bei atvaizdu, ir nusiunčiau astronautams, kaip suvenyrą, simbolizuojantį rusų pavergimą ir išnaudojamą Lietuvą. Tikėdamasis, kad ši dovana amžiams bylos Lietuvos vardą.

-- Kokie kiti yra numatyti ateities darbai?

-- Visų pirma šiais suka-tuviniais Lietuvos pavergimo metais išleisime dideliu tiražu spalvotus ant laiškų vokių lipinamus ženklelius, nusakančius dabartinės Lietuvos padėtį. Projektą paruošė Paulius Jurkus. Antra -- pasikvietę mūsų bibliotekininkus, bandysime Dr. Kuršių įpilletinti atatin-kamoje JAV mokslineje literatūroje (enciklopedijose, medicinos, pedagogikos istorijoje, New Yorko valstijos ir miesto istorijoje).

Trečia -- toliau vykdysime paruošimą buvusios valdybos užplanuoto veikalo "Lietuvos medicinos istorijos bruožai".

Veikalas bus anglų kalba. Jo vyriausiu redaktoriu sutiko būti dr. Zenonas Danilevičius, kuris yra J.A.M.A. (Journal American Medical Association) vyriausias redaktorius. Žurnalo leidžiama trečdalis milijono tiražo. Pažymėtina, kad mūsų tautietis į tas pareigas pateko laikydamas egzaminus iš 200 kandidatų pirmuoju išlaikęs. Tame žurnale jo pavardė ir vardas rašomas grynai lietuviškai. Tai gražus pavyzdys, kai matome daug daug mūsų naujųjų ateivių jei ne pavardžių, tai nors vardą sudarkiusių iš Jono (John), iš Antano (Anthony) ir t.t. Tik pasklaidykim telefonų knyga, kiek daug gerų draugų ten atpažinsime svetimais vardais.

-- Paminėjote Dr. Kuršių. Jdomu kokius atsiliepimus gavote apie šį leidinį.

-- Priklauso iš kur, Lietuvių periodinė spauda (šį leidinį atkreipė didelį dėmesį ir plačiai su juo supažindino lietuvišką visuomenę. Mūsų politikai, visuomenininkai, istorikai praėjo patydomis. Ypatingai šikti atsiliepimai gauti iš JAV mokslininkų, medicinos istorijos žinovų. Paliustuosiu dviem laiškų ištraukom.

Dr. Morris H. Saffron, Rutgers Universiteto (New Brunswick, N.J.) medicinos istorijos profesorius, kuris 1967 m. lapkričio mėn. 2 d. New Yorko spaudoje buvo aprašytas, kaip Columbijos Universitetui vieno istoriniai svarbaus anatomijos manuskripto aukotojas, susipažinęs su Dr. Kuršiaus leidiniu, štai ką man parašė: "Labai dėkui Tamstai už tokią gražią brošūrą apie Kuršių. Ji yra labai naudinga ir aš ją panaudosiu savo medicinos istorijos pasikaitose Rutgers Universitete. (Nukelta 1 psl.)

NATIONAL AERONAUTICS AND SPACE ADMINISTRATION

MANNED SPACECRAFT CENTER
HOUSTON, TEXAS 77058

OFFICIAL BUSINESS

Dr. Vaclovas Paprockas
85-13 105th Street
Richmond Hill, New York 11418

We are grateful and proud to have participated in the achievement of our national goal of a successful lunar landing... and return. We believe that as the exploration of our universe expands, so will the benefits of all mankind. We hope that the people of earth are now entering a new era of peace and common understanding.

To those of you who have offered encouragement and good wishes, whose dedicated support has made our programs possible, and whose prayers have sustained us, we extend our humble thanks.

Sincerely,

NEIL A. ARMSTRONG
Commander

MICHAEL COLLINS
Command Module Pilot

EDWIN E. ALDRIN, JR.
Lunar Module Pilot

Many thanks for your gift of the Lithuanian artifacts containing the soil. It was kind of you to present us with this gift.

KOVOS KELIU Į LAISVĘ (5)

STASYS ŽYMANČAS

NĖRA DUONOS
BE LAISVĖS

"Mes nesame aklo likimo auka prieš nasrams... traša Lietuvos Laisvės dirvoje... mes esame Lietuvos gyvina-riai, geidžią nusi-kratyti nelaisvės jungu, trokštą gyven-ti, kurti ir įnešti šį bei tą į žmonijos kultūros rūmą".

BDPS Direk. Biu-
let. 1947 m.

Nepripažindami Lie-tuvos aneksijos laisvieji lietuviai lygiu būdu ne-gali ir neturi pripažinti tos aneksijos prievarti-nio padarinio -- dabar-tinio Lietuvos komunis-tinio režimo.

Tai nėra Lietuvos re-žimas, Lietuvos žmonių pasirinktas, nustatytas ir priimtas, tik Lietuvai jėga Maskvos primes-tas.

Kremliaus priklausom-as, jo kontroliuojamas ir diriguojamas, atsirė-męs Maskvaiklusniapar-tijos biurokratija ir poli-ciniu saugumo aparatu, antidemokratinis, anti-liberalinis ir antihumanis-tinis, diktatūrinis so-vietinis Lietuvos reži-mas iš esmės paneigia visas pagrindines žmo-gaus, piliečio ir tautos teises ir laisves, t.y. visa tai, už ką kovojo ir tebekovoja lietuviai Tė-vynėje ir laisvajame pa-saulyje.

Politinė lietuvių išei-vija negali pripažinti to-kio režimo, kuris nei-gia, slopina ir niekina tai, kas turi būti bran-giausia kiekvienam lie-tuviui: žmogaus orumas ir jo laisvė.

Prieš tokį režimą ko-vojo pagrindžio Lietu-va, kurio vadovybė 1950 m. pakartotinai pareiškė, jog tikras laisvas Lietuvos gyvenimas te-gali būti tvarkomas hu-maniškojo demokratiš-kumo pagrindais.

Stalininis teroras nu-tildė to meto pagrindžio Lietuvos balsą. Tačiau 18 metų praėjus kito -- Lenkijos komunistinio režimo sąlygose išaugu-si jaunoji lenkų karta revoliucinio sąjūdžio die-nomis 1968 m. kovo mė-nesį skelbė tą patį: "Mes kovojame už humanizmą praktikoje". Sukilusi prieš sustabarėjusį, gan-grenuojantį komunistinį režimą revoliucinė len-kų studentija reikalavo "tikro, pilno ir visapu-siško žmogaus išlaisvi-nimo ir panaikinimo vi-sų žmogaus pavergimo formų -- ekonominės, kultūrinės, politinės ir kt."

"Žmogaus, o ypač tautos laisvei kainos nėra. Laisvė yra todėl ne-įkainuojama, kad be jos gyventi neįmanoma, gyvenimas tampa bepras-mis" rašė Pietų Lietu-vos srities organas "Partizanas" 1951 m. Nr. 6/20.

"Laisvė nėra tuščias šūkis, bet sudaro pagrindinį visuomeninį ir as-meninį poreikį", skelbė Varšuvos universiteto studentai 1968 m.

"Be laisvės nėra nei socializmo, nei gero-vės, nei paprastos, žmo-giškos laimės".

"Nėra duonos be lais-vės".

Dabartinis komunisti-nis režimas sovietų oku-puotame krašte ir žmo-gaus laisvė ir laimė yra du vienas su kitu nesude-rinami, vienas kitam priešingi dalykai.

Todėl neatrodo, kad bū-tų pakankamai giliai iš-mąstyti kai kieno daro-mi siūlymai lietuvių lais-vės kovą apriboti vien nepriklausomybės atsta-tymo reikalavimu, ne-liečiant paties komunis-tinio režimo.

Tačiau jei politinė lie-tuvių išeivija pagrįstai atsisako pripažinti da-

bartinį sovietinį komu-nistinį Lietuvos režimą, tai nereiškia, kad ji siek-tų atstatyti Lietuvoje tą padėtį, kuri buvo prieš 30 metų, ar primesti tau-tai ne jos pačios pasi-rinktą santvarką, kaip tai teigia Lietuvos oku-pantas.

Sunku būtų ginčyti, kad Kremlius įgyvendino Lie-tuvoje revoliuciją, kuri giliai palietė ir pakeitė visas Lietuvos gyvenimo sritis: politinę, ūki-nę, socialinę ir kultūri-nę. Tai buvo prievarti-nė revoliucija, Krem-liaus jėgų Lietuvai pri-mesta ir jėga įgyvendin-ta, tačiau tai ne kiek ne mažina jos poveikio tau-tai. Ji paliko gilius pėd-sakus visoje lietuvių tau-tos sąrangoje.

Jau 1953 m. "Santar-vėje" nepriklausomybės akto signataras Myko-las Biržiška ragino poli-tinę lietuvių išeiviją gi-liai išsąmoninti vieną dalyką:

"Lietuva nei savo dva-sine (kultūrine), nei eko-nomine ar socialine struktūra nebebus tokia, kokią mes ją palikome pasitraukdami iš Lietu-vos".

Be abejo, atgavusi lais-vę tauta padarys žymių ir esminių pakeitimų vi-sose nūdien susovietinto Lietuvos gyvenimo sri-tyse, tačiau patį komu-nistinį režimą keis ar ji pakeis ne lietuvių išeivi-ją, o tik lietuvių Tėvynę-je "savo nuožiūra ir iš savo dvasinės jėgos ir būdo".

Okupantas ne tik pri-meta Lietuvai totalita-rinį komunistinį režimą, jis mėgina tą režimą sutapatinti su pačia tau-ta, pavadindamas ją nau-ju Tarybų Lietuvos var-du.

Tačiau tarybinė Lie-tuva dar nėra Lietuva, kaip tuo siekia mus įti-kinti okupantas. Už ta-rybinės Lietuvos fasa-do nes turime išvelgti ir matyti gyvą ir tikrą Lietuvą, gyvą ir kūry-bingą lietuvių tautą, gyvenančią savo gyvenimu, kovojančią jai prieina-momis priemonėmis už savo išsilaikymą ir ku-riančią patvarias tauti-nes vertybes, nepaisant visų nepaprastai sunkių okupacijos sąlygų ir Maskvos statomų kliu-čių ir uždedamų varž-tų.

Toji gyvoji Lietuva jos laisvės kovotojų lū-pomis tarant atsisako būti "aklo likimo auka prieš nasrams" ar tik "traša Lietuvos laisvės dirvoje". Lietuviai Tė-vynėje laiko save tos tik-ras Lietuvos gyvais na-riais, kurie geidžia lai-svės, trokšta gyventi ir kurti. Ir jų kūrybiniai laimėjimai yra tos ne-marios ir laisvės trokš-tančios tautos laimėji-mai, o ne tarybinio ko-munistinio režimo nuo-pelnas. Tie laimėjimai būtų dar didesni, jei

(Nukelta 1 psl.)

LIETUVOS KUNIGŲ RAŠTAS KREMLIUI

ATIDENGIA TIKRĄJĄ TIKINČIŲJŲ PADĖTĮ LIETUVOJE

Tėviškos Žiburiuose š.m. sausio 8 d. numeris atspausdintas Lietuvos 40 kunigų pasirašytas memorandumas Sovietų Sąjungos premjerui tik patvirtinti religinę padėtį Lietuvoje, apie ką ne kartą jau buvo rašiusi laisvoji lietuvių spauda. Ši memoranduma perspausdiname Dirvoje, tikėdamiesi, kad mūsų skaitytojams bus įdomu susipažinti su autentišku pavergtųjų žodžiu.

Dėl šio memorandumo daugelis kunigų buvo nubausti — neteko darbo leidimų, t.y. teisės eiti kunigių pareigas. Jie buvo apkaltinti Sovietų Sąjungos šmeižimu, nors įteikta rašte išdėstė tik faktus apie religijos persekiojimą ir prašė laisvės, kurią garantuoja Sovietų Sąjungos konstitucija. Žemiau spausdiname raštą, kuris buvo įteiktas Sovietų Sąjungos premjerui ir nuorašai Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininkui ir Lietuvos Katalikų Bažnyčios vadovams, atspindi tikroji tikinčiųjų būklė Lietuvoje.

Leninas straipsnyje "Kaimo varguomenė" apibendrinamas socialdemokratų partijos uždavinys, rašė: "Socialdemokratams reikia, kad kiekvienas turėtų pilną laisvę visiškai laisvai išpažinti bet kurią tikybą" (Raštai, t. 6, Vilnius 1961, p. 346).

Kritikuodamas caro vyriausybę ir jos priemones prieš katalikų manančius, Leninas rašė: "Kiekvienas privalo turėti pilną laisvę ne tik laikytis kokio nori tikėjimo, bet ir platinti bei keisti tikėjimą... tai sąžinės dalykas ir niekas tenedrįsta čia kištis" (Lenino raštų 6 t., Maskva, 1946 m.).

TSRS konstitucija garantuoja savo piliečiams laisvę praktikuoti bet kokią religiją. Tarybiniai įstatymai gina tikinčiųjų teises atlikti religijos apeigas. Baudžiamojo kodekso 143 straipsnyje kalbama apie bausmes, jei kas trukdytų jas atlikti. Tačiau tikrovėje yra ne taip. Įstatymai, ginantieji tikinčiųjų teises, grubiai laužomi. Katalikų Bažnyčia Lietuvoje yra pasmerkta mirčiai. Apie tai kalba faktai. Jei Lietuvoje 1940 m. buvo keturios kunigų seminarijos ir apie pusantro tūkstančio kunigų, tai po 1944 m. liko tik viena seminarija Kaune. Iš visų vyskupijų į ją susirinko apie 400 klierikų. 1946 m. pačiame mokslo metų viduryje klierikų palikta tik 150. Paskutiniu metu seminarijos penkiose kursuose leista studijuoti vos 30 klierikų. Į patraukusius ar susirgusius auklėtinių vietas naujų priimti neleidžiama. Jei Lietuvoje kasmet miršta apie 30 kunigų, tai jų įšventinamieji vos 5—6. Šiemet (1969 m. Red.) įšventinta vos trys nauji kunigai. Todėl jau dabar daugeliui kunigų tenka aptarnauti net po dvi parapijas. Nemaža parapijų administruoja klebonai, turi daugiau nei 70 metų amžiaus. Klebonų pareigas priversti eiti net invalidai, pvz. Turmante.

Jaunuoliams, stojantiems į seminariją, sudaroma kur kas daugiau kliūčių, negu stojantiems į kitas aukštas mokyklas. Kandidatus parenka ne Bažnyčios atstovai, o valdžios pareigūnai. Tai yra nenormalu, kaip į muzikos mokyklą kandidatus nustatinėtų veteranarijos gydytojai ar kitų sričių specialistai.

1969 m. sausio mėn. Vilkaviškio vyskupijos kunigai kreipėsi į TSRS Ministrų Tarybos Pirmininką dėl esančios nenormalios padėties tarpdiecezinėje Kauno kunigų seminarijoje. Šiuo metu vasario mėn. jie tuo pačiu reikalu kreipėsi į Lietuvos TSR einančius pareigas vyskopus bei vyskupijų valdžiotus. Dėl to dviem kunigams: kun. S. Tamkevičiui ir kun. J. Sdebskiui atimti darbo pažymėjimai. Jie turi dirbti namistais darbininkais, neturi atlikti kunigo pareigų.

1940 m. Lietuvoje buvo 12 vyskupų, šiandien turime tik du senovo amžiaus vyskopus — vysk. J. Matulaitį-Labuką, gim. 1894 o vysk. J. Plepišką, gim. 1895 m. Du darbiniai ir natūralūs vyskupai — J. Stenonavičius 9 metai ir V. Sladkevičius daugiau nei dešimt metų ištremiti į nuošalias parapijas, nors pagal LTSR baudžiamojo kodekso 62-69 straipsnius ištrėmimas taikomas neigiamai kaip penkeriems metams ir tai už didelius nusikaltimus. Bet kuo nusikalto mūsų minėti ganytojai, kad jie be teismo, be jokios kaltės įro-

dymų nubausti neterminuotam laikui?

Nuo senų laikų Vilnius yra religinio katalikų gyvenimo centras, bet šiandien neleidžiama čia turėti katalikų vyskupo, o mažesnės šio miesto religinės bendruomenės, sakysim pravoslavai, turi vyskupą, o kitos — atitinkamus vadovus.

Pagal Bažnyčios kanonus, kapitulinariniai vikarai yra tik laikini valdytojai, renkami vyskupui mirus ar pasišalinus iš pareigų. Vilniaus arkivyskupiją ir Panevėžio vyskupiją valdo kapitulinariniai vikarai jau 9 metai, o Kaišiadorių — 23 metai.

Nevisada net ir turintiems oficialius įgaliojimus leidžiama vyskupams ir valdytojams pagal Bažnyčios kanonus vizituoti parapijas, teikti Sutvirtinimo sakramentą. Štai Panevėžio vyskupijoje nuo 1961 m. šis sakramentas buvo teikiamas tik vieną kartą. Kitose vyskupijose jis leidžiamas teikti tik pačiuose centruose, sakysim Vilniuje, Kaune, rajoniniuose miestuose — labai retai. Todėl norintieji priimti Sutvirtinimo sakramentą turi iš tolimų užkampių toli keliauti, vargti su mažais vaikais. Taip susidaro didelės spūstys, sunkumai.

Kunigams visai trukdoma dirbti pastoracinį darbą: draudžiama padėti kaimynams, nepajėgiantiems atlikti religinių patarnavimų, į atlaikus kviešti reikiama skaičių kunigų. Todėl daug tikinčiųjų, norinčių atlikti išpažintį, turi ilgai laukti, vargti, sugaišti daug brangaus laiko. Per didesnius atlaikus kaikiuriose bažnyčiose būna apie 1000 išpažinčių. Jei kiekvienam žmogui skirti tik po tris minutes, vienam kunigui reiktų klausyti 50 valandų. O tai neįmanomas darbas.

Visų sričių specialistai renkasi į įvairias konferencijas, tobulinasi, mokosi iš labiau patyrusių. Bažnyčios kanonai irgi reikalauja, kad kunigai mažiausia kas treji metai atliktų bent trijų dienų rekolekcijas. Dabar tokios rekolekcijos draudžiamos ne tik vyskupijų centruose, bet ir dekanatuose: neleidžiama susirinkti į jas net vieno dekanato kunigams.

Oficialūs valdžios atstovai (religinių reikalų tarybos įgaliotiniai, rajonų ir apylinkių vadovai) tik žodžiu duoda kunigams nurodymus. Pasitaiko, kad tie liepimai prieštarauja vieni kitiems. Pvz. Varėnos r. vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas Valkininkų klebonui uždraudė mirusį lydėti iš bažnyčios į kapus, o relig. reikalų tarybos įgaliotinis nurodė, kad galima palydėti iš bažnyčios į kapus, o negalima — iš namų į bažnyčią. 1969 m. balandžio 15 d. relig. reikalų tarybos įgaliotinis Švenčionėliuose valdžios pareigūnų ir bažnyčios komiteto atstovų akivaizdoje pareiškė klebonui, kad lydint mirusį, kai lydi kunigas, negalima giedoti, o be kunigo — galima. Jei tikintysis laidojamas su religinėmis apeigomis, negali dalyvauti orkestrais: kolūkiai ir organizacijos negali pagelbėti materialiai.

Lietuvos katalikai negali naudotis savo religiniams reikalams spaudos laisve. Jiems neleidžiama naudotis radiu, televizija, kino teatrais, mokyklomis, paskaitomis. Pas mus nėra paprasčiausio religinio vadovėlio maldaknygės, ne kitokių religinių raštų. Tarybu valdžios metais

Lietuvoje neatspausdintas nė vienas katekizmas. Tik 1965 ir 1968 m. išleista katalikų maldaknygė. o 1968 m. pasirodė "Liturginis Maltinimas". Tačiau tiek vieno, tiek kito leidinio tiražai lokie mažai. Kad reta šėima gali juos išsivesti. Be to "Liturginiame Maltinime" turėjo būti trumpas tikėjimo tiesų aiškinimas, bet relig. reikalų tarybos įgaliotinis neleido jo spausdinti. "Romos Katalikų Apeigynė" bažnyčios ir kunigai gavo tik po vieną egzempliorių, o II Vatikano susirinkimo nutarimų — vien kunigai tik po vieną egzempliorių. Elliniai tikintieji neturi net progos šių knygų pamatyti.

Nors TSRS konstitucija garantuoja sąžinės laisvę, o tėvai nori ir pagelbėti auklėti vaikus religinėje dvasioje, kunigams ir kateketams draudžiama paruošti vaikus pirmajai šv. Komunijai. Relig. reikalų tarybos įgaliotinis leidžia tik po vieną vaikus egzaminuoti. Nesilaikantys šio nerašyto įstatymo yra griežtai baudžiami. Antai už vaikų katekizaciją vietiniai valdžios organai yra nubaudę kunigą J. Fabijanską pinigine bauda, kun. M. Gylį, kun. J. Sdebskį priverčiamojo darbo stovykla. Anykščiūose rengusi vaikus I-os išpažinties O. Paškevičiūtė, pervargusi priverčiamųjų darbų stovykloje, susirgo ir mirė. Patys tėvai paruošti vaikus turi teisę, bet neturi galimybių: tam atitinkamai nepasirengę, neturi laiko ir religinių knygų. Panašiai caro laikais darbininkai ir valstiečiai negalėjo pasinaudoti teise leisti vaikus į augštasias mokyklas.

Lanką bažnyčią vaikai patiria laug nemalonumų. Jie pasiepiami, apie juos rašo sienlaikraščiai. Mokyklose vaikams kalama, kad tikintys tėvai yra tamsūs, nieko neįsima, ir negali jiems nieko nurodyti. Taip pakertamas tėvų autoritetas. Kai vaikai ima negerbti tėvų, tai su tokiais sunku ir mokyklose, ir už mokyklos sienų. Be to, tikintiesiems vaikams neleidžiama aktyviai dalyvauti pamaldų apeigose, giedoti chore, dalyvauti procesijose, patarnauti šv. Mišioms. Taip skaudžiai pažeidžiamos tikinčiųjų vaikų ir tėvų teisės. Jie grubiai diskriminuojami, prievartaujami, verčiami šantažuoti kitus. Pvz. 1967 m. gruodžio 26 d. Švenčionėlių vid. mokyklos direktorius Baranauskas ir kiti mokytojai išlaikė apie pusvalandį valandos II-VI klasių mokinius, kol juos priverstė rašyti pareiškimus prieš vietos kleboną kun. Laurinavičių. Vienam iš tų vaikų J. Garlai dėl tokių bauginimų reikėjo iškviesti net greitąją medicinos pagalbą. II-os klasės mokinys K. Jermalis iš išgąsčio net kelis mėnesius sirgo. Kleboną, leidusį vaikams patarnauti šv. Mišioms, dalyvauti procesijose pašalino iš Švenčionėlių. Tų vaikų tėvai, skaudžiai įžeisti, kreipėsi net į Maskvą. Kiek sugaišta laiko, padaryta išlaidų, suardyta sveikatos! Paskutiniu metu pinigine bauda — 50 rublių nubaustas kun. A. Deltuva už tai, kad leido vaikams patarnauti šv. Mišioms.

Pagal įstatymą, turi būti vienodai gerbiama tiek tikinčių, tiek netikinčių įsitikinimai, bet praktika eina savo keliu. Daugelyje ligoninių, pvz. Vilniaus, Utenos, Pasvalio, Anykščių, nors ligoniniai ir pageidauja, kartais neleidžiama juos aprūpinti šv. sakramentais. 1965 m. iš situokusių bažnyčioje šoferio K. Semėno ir E. Sudeikytės atimtas anksčiau Ignalinos mieste duotas namui statyti žemės sklypas. Nežiūrint to, kad jau buvo suvežtos visos statybinės medžiagos, buvo pasakyta: "Tegu kunigas tau duoda žemės".

Kolūkiai dažnai neduoda net sunkvežimio savo kolūkiečiams nuvykti į bažnyčią susituokti. Jeigu laidojama su religinėmis apeigomis, neduodama priemonė karstui parsivežti.

Pasvalyje, Anykščiūose ir kitur anksčiau net taksi šoferiams buvo draudžiama vežti kūmus ar jaunavedžius į bažnyčią. Kiek vargsta inteligentai, slapta naikinti savo vaikus susituokę ar net išklause šv. Mišių bažnyčioje. Jie svarstomi darbovietėse dažnai prikašiojami ar net

atleidžiami iš darbo. Pvz. 1965 m. Daugėliškio direktorius atleido iš darbo net mokyklos darbininką P. Cienaitį, kad šis nesutiko atsisakyti bažnyčios. Mokyklos vadovybei įsakius, ji pati, norėdama, kad darbo knygtė liktų "švari", parašė pareiškimą savo noru išeinanti iš darbo. Dažnai dėl religinių įsitikinimų tikintieji atleidžiami iš darbo ar nubaudžiami, prisidengus visa kitais motyvais.

1966 m. pensijų įstatymą bažnyčios tarnautojus aplenkė. Vargonininkai ir zakristijonai gali tik sapnuoti apie pensijas. Pvz. Daugėliškio gyventojas P. Pagalskas, įsikūrus tarybų valdžiai Lietuvoje, įstojo į kolūki. Kaip ir visi valstiečiai, jis atidavė arklį ir žemės ūkio padargus. Pats dirbo kolūkio kontoroje sąskaitininku, sekmadieniais pagrodavo bažnyčioje. Kai šis žmogus iškilo nelaimė — susirgo, liko invalidu; kontoroje jis dirbti negalėjo, todėl naktimis saugojo kolūkio fermų gyvulius. Sulaukęs žilos senatvės (g. 1889), kreipėsi į Ignalinos rajono socialinio aprūpinimo skyrių. Iš ten gautas atsakymas, kad vargonininkams pensija nemokama.

Daugelyje bažnyčių neleidžiama skambinti varpais, visiškai negalima naudotis garsiakalbiais ir kitomis technikos priemonėmis. Bažnyčių remontams neduodama medžiagų paskyrų. Miestai auga, bet nuo 1945 metų Lietuvoje pastatytos tik dvi bažnyčios (vienoje iš jų — Klaipėdoje įsikūrė Haudies filharmonija), o kiek senų bažnyčių paversta sandėliais, muziejais ir t.t.

Sie ir kiti skaudūs faktai, kurių čia nesuminėjome, rodo, kad kunigai ir tikintieji yra diskriminuojami, kad jiems neleidžiama pilnai naudotis tomis teisėmis, kurias garantuoja TSRS konstitucija.

Todėl drįstame kreiptis į Jus, Ministrų Pirmininke, tikėdamiesi, kad ištaisysite tokia nenormalią katalikų Bažnyčios padėtį Lietuvos TSR ir padarysite visa, kad mes, Lietuvos kunigai ir tikintieji, kaip ir kiti piliečiai, galėtume naudotis numatytomis konstitucijos teisėmis.

1969 m. rugpjūčio mėn.

NĖRA DUONOS BE LAISVĖS...

(Atkelta iš 3 psl.)

Maskvos pastatytas biurokratinis komunistinis ir policinis aparatas ne varžytų ir nepančiotų lietuvių kūrybinio gajumo.

Suprantama, kad totalinės sovietinės okupacijos ir diktatūrinio komunistinio režimo sąlygose nelengva, o dažnai ir labai sunku nustatyti ir

atskirti, kur baigiasi svetimas komunistinis režimas ir kur prasideda tame režime veikiančios, sukomunistintos ir to režimo kontroliuojamos, bet iš esmės lietuviškos institucijos ir organizacijos. Tačiau tas skirtumas Tėvynėje lietuvių yra jaučiamas ir daromas ir jiems nekartą būna skaudu ir nesuprantama, kad mes užsienyje nevisada sugebame skirti, kas ten yra sava ir lietuviška, o kas svetima, rusiška ir bolševikiška, kas naujoviška ir vakarietiška, o kas senoviška ir rytietiška.

Okupuotos Lietuvos aukštosios mokyklos, mokslo ir meno įstaigos ir institucijos, teatrai ir meno ansambliai, sporto ir įvairios profesinės organizacijos, nors jos visos buvo komunistų pervertintos ar neretai dabartiniame komunistiniame režime iš naujo sukurios ir jo kontroliuojamos, yra iš esmės lietuvių įstaigos, institucijos ir organizacijos, už kurių savitumą ir savarankumą lietuviai Tėvynėje atkakliai kovoja. Mums patiems jas nurašinėti komunistiniam režimui ar Maskvai būtų klaidinga ir netikslu.

Todėl ir užsienio lietuvių santykiai su tomis institucijomis ar organizacijomis nebūtinai turi būti laikomi santykiais su komunistiniu režimu ar reikšti to režimo ir Lietuvos aneksijos pripažinimą. Žinoma, okupantas leisdamas ar toleruodamas tuos santykius mėgina juos panaudoti savo naudai. Tačiau tas neturi atgrasyti laisvųjų lietuvių nuo jų uždavinių: padėti lietuviams Tėvynėje jų atkaklioje kovoje už kiekvieną lietuviškos žemės pedą, stiprinti jų dvasią ir kiek galima lengvinti jų nešamą okupacijos jungą.

Svarbu tikrai, kad laisvieji lietuviai į tuos santykius eitų ir juos palaikytų rezistencinėje ir nepriklausomybinėje dvasioje, kad jie niekad nepamirštų ir niekad neatsisakytų savo pagrindinio siekimo ir tikslo: laisvės Lietuvai ir lietuviui.

(Kitame nr. "Laisvi belaisviai").

Geriausią dovana — naujas R. Spalio romanas REZISTENCIJA

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. R. Spalio romaną "Rezistencija"
Kaina 6 dol.

Mano adresas:
(pavardė ir vardas)
.....
(namo numeris ir gatvė)
.....
(miestas ir valstybė, zip Nr.)

Iš vežėčių, maloniai pakratomas ant gūnios padengtos sėdynės, ir linktelėjęs priekin, ir remdamasis abiem rankom į lazda, Daukantas stebėjo Varnių gatvę.

Miestuko pakraščio gatvelė, įsmunkanti lomon, nebuvo pasikeitusi. Atokiau suręstos trobos, gysločiais išlėję keliopakraščiai, siauros ir dulkinos provėžos. Lyg vakar jis būtų ėjęs ta gatve, lyg dviejų metų, kuriuos jis praleido kitur, nebūtų buvę.

Rudens saulė smuktelėjo vakaruosna. Šešėliai tiesėsi ilgi ir poguliški. Kur maišėsi šešėlis ir saulė, buvo prisėta smulkučių auksinių dulkelių, tarytum tai būtų saulės trupiniai Varnių pakraščio žemėse.

Vežėjas pasuko link sambūrio namų, kurį vadino vyskupo dvaru. Vyskupo Valančiausio gyvenamas namas savo ilgu frontonu buvo užstojęs už jo susimetusias trobas. Prieš kelioliką metų vienoje iš jų gyveno Daukantas. Kitoj buvo kunigų karšinių gyvenimas. Buvo dar tarnų, dar moterų, dar užiegos trobos.

Pulkelis žąsų, tingiai kulnuojantis gatvės kraštu, nervingai sugaeno, vežėčioms aplenkiant.

Daukantas liepė sustabdyti arklių netoli kunigų karšinių trobos. Jis nenorėjo privažiuoti tiesiog prie vyskupo prieangio, nes galvojo, kad šitą vyskupą galėtų palaikyti paikiu noru pabrėžti, kad svečias reikalaujasi dėmesio. Daukantas mėgo sustoti atokiau, prieiti apsidairęs. Tai buvo ilgų metų įgūdis po Rygos ir Petrapilio valdiškų įstaigų.

Vežėjo padedamas, jis išlipo iš vežėčių. Jis juto, kad pastarieji metai vis labiau puola jį sendinti. Visad tai jis gailiai pajusdavo, kada tekdavo lipti vežiman arba išlipti iš jo. Tačiau eiti, pasiramščiuojant lazda, buvo nelengva.

Senos tarnybinės kepurės matikas, pridengęs jo kaktą, teikė jo veidui sauso ir griežto senio išvaizdą. Rūpestingai nuskustas smakras ir platus mašastinis šalikas po smakru rodė jį esant miestiečiu, žmogumi iš toliau.

Bet jis nebuvo nei griežtas, nei žmogus iš toliau. Sugrįžimas į Varnius, kur jis ilgesni laiką buvo gyvenęs, ir vyskupo namo vaizdas, ir tas stiklinis prieangis, pro kurio duris jis ėjo daugeli kartų, ir net lyg tie patys rudai – raudonų žiedų jurginai prie tako -- viskas tai paveikė jį stipriau, kaip jis to laukė. Čia jis bičiuliavosi su vyskupu ir ginčijosi, čia jis dar labiau suartėdavo susiginčijęs, ir vėl tolo dėl kito ginčo. Nesutarė jiedu, pagaliau atrodė, ligi gyvenimo pabaigos, o ir vėl jis žengia prie to pat prieangio, padalinusio ilgą aštuonių aukštų langų frontoną lygiai per vidurį, kaip žemaičio trobos durys dalina trobą per pus.

Pulkelis žąsų, kurių nugaros buvo marmurinės, priėjo vežėčias, tiriama pakėlė galvas ir stebėjo atvykėlius mėlynomis savo akimis, kuriose tartum atspindėtų dangus.

Atokiau, tarp medžių ir krūmų, pilkavo trobų kaimelis. Žemaičių vyskupo buveinė Varniuose buvo nuostabiai kukli, kaimiška, gaspadoriškai jauki. Po visų dvarų, palocių ir rūmų, kurių tiek daug prisizūrėjo Daukantas savo gyvenime, Varnių nuosakume susisilėpusi vyskupija atrodė lyg vasarvietė atsikvėpti nuo didmiestiško užavimų.

Marmurinių žąsų pulkelis, bent tuzinas jų, sugulęs netoli kunigų karšinių trobos, buvo atbaigiantis akcentas pabrėžti pasakiškai – kaimišką vyskupijos prigimtį.

Prie trobų Daukantas matė, kaip tai buvo anksčiau, jurginus, kurie kėlė ant nusvirusių stiebų rudai-raudonus, puošnius žiedus. Apatinės jurginų šakos ir iškirpti lapai jau rudeniškai leipo ir, atmirdami, gailiai karojo ant liemens. Ant kunigų trobos čiukuro, kuris laužė aukštą, keturslaidį stogą, Daukantas pamatė iškeltą vėtrungę, įmantriai išraižytą, nekrušančią dabar be vėjo. Jis stebėjo tą vienintelę naują, atsiradusią čia jo nebuvimo metu. Ir trikampę čiukuro angą dabar buvo ištiklinta, ir tas stiklinis trikampis tam tikrame posūkyje spindėjo lyg Apvaizdos akis kaimo koplytėlėje.

Pakilęs tris prieangio laiptelius Daukantas norėjo pradaryti duris, bet jos buvo užrakintos. Čia buvo geležinė vidaus varpelio rankena. Daukantas patraukė ją ir toli, namų patalpoje, išgirdo duslų varpelio atsiliepiimą.

-- Pone Simonai! išgirdo jis pašaukimą.

Prie kunigų trobos stovėjo senas kunigas Petravičia, ir delnu pridengęs akis nuo žemos saulės, kita ranka mojo Daukantui.

Daukantas nulipo prieangio laiptelius ir nuėjo, lazda ramsčiuodamasis, į savo seną prietelių, vyskupijos karšinių kunigą. Iš jo jis sužinojo, kad vyskupas esąs savo įprastinėje kelionėje ir pargriš, gal būt, rytdieną.

Tuo tarpu namų tarnaičių vedėja Magdutė, ori ir pilna moteris, sena panelė, įgūdusi gaspadinė, mokanti tvarkytis ir suktis tarp parapijinės aukštuomenės, ir jau patyrusi kas atvykęs, atskubėjo prie besikalbančių Daukanto ir kunigo Petravičia. Magdutė nulydėjo Daukantą į tą pat trobą, kurioje jis gyveno anksčiau. Čia jis matė, kad viskas nuostabiai nepasikeitė per jo nebuvimą, tartum laikas neteko čia savo lemtingos, viską griaušančios jėgos. Jis liepė vežėjui atnešti kuparą su daiktais, pasirengę atsigosti po kelionės nuovargio. Kelių valandų trankesys vežime, stiprus ir svaigus laukų oras, ir tie staigūs, lyg bangos, išgyvenimai, pamėčius seną ir taip sentimentalai vis tebemyliną vietovę, ėmė jį veikti ir gniuždyti nuovargiu. Jis sėdo gilion kėdėn, nenuimdamas savo miestietiško apdaro -- kaklaskarės iš po smakro, nė batų, neatsegdamas ir savo švarko guzikų. Ta valandėlė

buvo poilsingai-maloni. Latvių žemėje, kur jis gyveno Svirlaukyje, buvo visa gatvė sunkių mūrinių namų, lyg įmesta laukuosna. Ir ten mūro namas, mūrinė siena, šarpūs čerpių stogas, atrodė jam atokus ir nepakenčiamai svetimas. Tik kuklume, koks buvo šios vyskupijos aplinkoje, Daukantui atrodė, sukaupta poilsio dvelkmė, palaima ir ryškiai juntamas savo namų ramumas.

Ilsėdamasis ir laukdamas vakarčio, jis galvojo apie Akelevičiaus planą, kurį aptarinėjo su juo Svirlaukyje: sukelti pinigų iš klebonų ir dvarininkų ir su tais pinigais pradėti leisti knygas žmonėms šviesti. Daukantas sumojo pakalbėti apie tą planą su vyskupu, gal išgauti jo pritarimą. Jis dar pagalvojo, kad per pastaruosius metus jis daug tarėsi dėl to plano, sielojosi dėl jo, o neparašė nei vienos knygelės. Buvo tai skausmingas įrodymas, kad senatvė aptingina ir alina.

-- Kai buvo rankoj plunksna, rašiau, prisipažino jis sau, o kai jau lazda rankoj, kaip berašysi?

Vėliau jis nuėjo į kunigų karšinių trobą. Keli mieste gyvenę broliai rokitai buvo paliegiusių kunigų prievaizdos, bet vyskupas skirstė kunigų ligonių apgyvendinimą. Su kunigu Petravičia Daukantas ypač gerai sugyveno. Toj troboj tilpo keli kunigai. Ankstesnė Daukanto pareiga buvo skaityti kunigams religinius skaitinius. Apakę ir suglebę jie klausėsi jo monotoniško skaitymo, dažnai valandėlė primigdami. Šventųjų kankinių gyvenimai bei stebuklai buvo jiems labiau žinomi kaip pačiam Daukantui. Be to, nusnūsti šventam tekstui monotoniškai ir migdančiai skambant Daukanto balse, nebuvo asmeniškai nuodėmė, bet bendras konfratų įprotis.

JURGIS GLIAUDA

ŠALIA MILŽINŲ

Dirvos novelės konkurse premijuota novelė

Kartais Daukantas skaitė iš savo raštų. Visi mėgo ūkiškų patarimų knygeles apie bites, sodus, pašarus. Klausdavosi ir aptardavo su ūkininko instinktu. Dėl miškų ir girių, aprašytų Būde, kunigai, kaip vienas sutarė, kad, ačiū Dievui, nebėra baisingų miškų, nes ką beveiktų žemaičiai, jeigu prabochiai nebūtų tų miškų iškirte? Reikėtų grumtis su plėšriais žvėrimis, nebūtų lengva pasiekti bažnyčią, visai neįmanoma būtų atlankyti kaimyninę parapiją, žmonės nelankytų atlaidų ir negalėtų naudotis jų malonėmis. O kiek gi plėšikų-razbaininkų gautų priebeigą tamsiuose miškuose!

-- Vis dėl to buvo taip, sakė Daukantas, ir girių, ir kulgrindos, ir kunigaikštiški takai pasikliaunant upeliais.

Aišku buvo ir jam, greta kunigų karšinių, kad bangu rastis tokios girios tankmėje, kur nė saulė vidudienį savo spindulių nepajėgia išmeigti. Likota tamsi galia, ta sena giria, lyg žemaičių antika. Nelyginant graikui marmurinių šventyklų griūvėsiai. Ir gražu, ir kilnu, bet ką bedarysi su griuvėsiais? Akelevičius sakė: statysim mokyklas. Jei būtų likusios neižengiamos girios, kur tas mokyklas statytumei? Medinčiams nei mokyklos, nei rašto nereikia...

Petrapij jis rašė apie senovės miškus. Jis mena, kaip sostinės Vasaros Sode jis sėdėjo ant suolo. Atokiau riogsojo didžiulis bronzinis monumentas. Kaip ten dažna, buvo labai vėjuota diena. Sėdėjo jis užsimerkęs, ir galvojo, kad jis panašus į bėdiną, varganą Gogolio herojų iš Apsiausto apysakos. Buvo dvasioje graudu ir menka. Staiga vėjo gūsis galinga krūtine užgulė parką. Medžiai, kaip šamyšyje, ėmė blaškytis, linkčioti šakomis ir viršūnėmis. Buvo staugsmas, šlamantis, šnerantis, gūdus ir šiurpdantis. Gogolio herojaus mizerija dingo iš jo dvasios. Jis atkuto. Pasijuto esąs išsvajotame senovės miške. Jo menką kūną pripildė keista galia, ir tada jam atrodė, jis niekad nemirs, visad gyvens su savo senovės žemaičiais girios gaudime, lyg keistame Anapilio krašte, kur sutelpa vyžoti žemaičiai, jų žirgai, laumės, miškiniai, dreviniai ir visokios kitos girios baidyklės... Atvykęs į Varnius, kur žmonės nuolatos baidosi, kad gretimas Lukšto ežeras pakils ir užlies miestelį, jis alegoriškai vaizdavosi, kad kaip tie vandenys, senovės girios ims želti, kilti, skleisti ir aptvins visą Žemaitiją savo tamsiais pavėsiais...

Kada jis pargrižo iš kunigų, vežikas įžengė trobon ir norėjo kreiptis darkyta lenkų kalba. Daukantas liepė kalbėti žmoniškai. Žemaitiškai.

-- Ar skubėsite pargrižti atgal? paklausė vežikas.

-- Tik Ponas Dievas žino, kada teks atgal pasukti, atsakė Daukantas.

-- Aš dėl to, jūsų mylista, pasakė vežėjas, kad čia žmogus nuo Kolainių, neva dievadirbis, su stebuklingomis rankomis. Jis siūlosi man vežėčių nugarą raštais padengti.

Daukantas atsiminė raizytą vėtrungę ant kunigų namų čiukuro. Jis paklausė, ar ir tatau tų stebuklingų rankų darbas.

-- Jo darbas, pasakė vežėjas. Jis čia raštais apdengė ir kuparus, ir suolus, ir lauknešėlius. Jis mane prašė paklausti jūsų mylistos, ar neleistumėte jam jūsų lazdos raštais apdengti?

-- Tai ko, tas balamutas, pats neateina?

-- Prastas žmogus, sako poniškai kalbėti nemoka.

-- Jeigu žemaitiškai moka, tai ir yra poniškai, šyptelėjo Daukantas. O lazda, matai, kokia ji! Mano delne apsityrusi. Kaip ją drožiniu marginsi? Tegų tau vežėčias raizgo. Kol baigs, galiu lūkterėti.

-- Jis čia, už durų, jūsų mylista, pasakė vežėjas ir pradarė duris.

Gana nedrąsiai ir kampuotai, į kambarį įžengė jaunas žemaitis ir sustojo prie slenksčio, ir juokingai krutindamas šviesiais savo ūsais, pasilenkė giliame kėrsle sėdinčiam Daukantui.

-- Na, raizytojau, raizai? pasakė Daukantas.

-- Tai jau taip, jūsų mylista, esu nuo ten.

-- Stebėjau tavo vėtrungę. Įmantri. Gaila, vėjo nebuvo.

-- Ji visiems patinka, pasakė raizytojas. Kai nuo Kolainių pučia, gerą orą atneša. Lauk pagados. Kada nuo Luokės, šyptelėjo jaunas žemaitis, žmonės ima bauboti.

-- Kodėl gi taip?

-- Per Luokę rusai rekrutus veža. Retežiais surakina, kad neišbėgiotų. Taip Luokės krypties žmonės ir nemylia.

-- Iš kur to amato išmokai?

-- Iš žmonių. O labiau iš senkapių. Pas mus daug kur lukštų iš senkapių išrauna. Ant jų piešiniai. Taip ir atrandu. Vyskupėlio leidimu vyskupo dvare dengiu raštais važius, skobnius, skrynias ir duris dargi. Mes laisvi, bet pono dvare laikomės. Tentėvas račius. Kopytėles dirbu. Graudulinga Dievo motinėle kitiems ašaras ištraukia.

-- Matai, pasakė Daukantas. Vežėjas sakė, kad tu nori mano lazda apdailinti. O aš kaip gi? Kaip gi aš duosiu tau ant lazdos dirbti? Mano lazda nė neverta tokių rankų. Tu, geriau, pasiskirk dideliems darbams.

-- Aš, jūsų mylista, su švelniu drovumu pasakė vyras, esu raštingas. Pas mus jūsų knygos troboj, kaip atsimenu. Prie jų užaugau. Knygos tos greta maldaknygių.

-- Kurios gi tos knygos? krūptelėjusiu balsu paklausė Daukantas.

-- Apie bites, ir Būdas kalnėnų ir žemaičių. Daukantas padavė jam lazda.

-- Kuo tu vardu, meisteri?

-- Šventas vardas Kiprijonas, atsakė vyras.

Paėmęs Daukanto lazda, lyg kokią trapų daiktą, dailidė idėmiai, lyg paastrėjusiomis akimis, nagrinėjo medį.

-- Ant jūsų lazdos, čia, parodė Kiprijonas, kur jūsų mylistos pirštai apima, iš po pat pirštų, išrėšiu aitvarinį. Šikšnos sparnelius praskleidęs, ners galva žemyn. Reiškia, iš jūsų rankos aitvaras mums gėrius neša.

II

Iš vakartį atnešusios Magdutės, dar susitikimo su Kiprijonu pagautas, Daukantas patyrė visus čia dominančią dilidės verpstės istoriją.

Prieš pusmetį stojo mokintis dailaus verpimo į verptuvę, kuri tilpo vienoj iš vyskupo dvaro trobų, mergiotė Marelė.

Daug mergiočių laikas nuo laiko mokėsi toje verptuvėje. Dirbo ten vis apsenusios moterėlės, našliukės, pusdavatkės. Verpimas buvo dailus, plačiai išgarsėjęs. Porino, kad iš tos verptuvės, kaip iš mokslo, išėina geros gaspadinės į vyskupijos parapijas.

Atsisėdusi ant verpstės kraigo, Marelė verpė greitai ir gerai. Mitrus verpstukas, kutenamas jos dešinės rankos pirštų, sukosi nė pagaunamas akimi. Plonytis siūlas, ar vilnių, ar gerai išsukuotų linų, vyniojo verpstuką, storindamas jį, nelyginant išpūsdamas. Samdininko dukrai Marelei buvo garbė verpti toje verptuvėje ir tikėtis didžios ateities.

-- Marelė bus gera klebonijose, kalbėjo Magdutė, kaip ir globodama čia mergaitę. Po tuzino ar kiek metų, išmoks dailiai apsieti, stalą dengti, poniškų manierų. Daug kas klausia moteriškų iš vyskupystės verptuvės. Negi skubės ji vargą vargti, kaip kitos kad vargsta: ir vaikai, ir rūpėsčiai, ir ligos. Sunki ištekęsios dalia. Nė poterių sukalbėti laiko nėra. Kalba juos atkūstinai, vis atitrūkdama. Tokie poteriai toli nenuėina. Stypso prie pečiaus, ant plūktinės aslos su sijonai išikibusiais, rekaujančiais vaikais. Amžina gavenia toks būvis.

Palauk, Magde, prieštaravo kunigas Petravičia. O jeigu ir būtų taip, kaip tu pasakoji, pasiskirtų visos gaspadiniai, nebūtų naujų sielų nei krikštui, nei pagrabui. Iš poterių vaikų nebus. O bažnyčia skirta sielas ganyti. Reikia žmonių bažnyčiai. Kalbi, eh, kaip moteriška. Apvaizdai kelių neužginsi.

-- Aš, gerbiamas tėveli, sakė Magdutė, dėl Apvaizdos nekalbu. Marelė samdininko dukra. Tegų kito teka, o jai iš verptuvės atsidoar kitas kelias, dailesnė dalia. Kai bus vis arti bažnyčios, ir Apvaizda globos tvirčiau.

(Bus daugiau)

PASAULIO LIETUVIAI GYDYTOJAI...

(Atkelta iš 3 psl.)

Kadangi aš pats gaminu akmenis, būčiau labai dėkingas, jeigu vieną tos monografijos egzempliorių nusiųstumėt mano urologui Dr. Bernard Pinck...

Antra ištrauka seka iš laiško, rašyto asmeniškai Dr. Felix Marti-Ibanez, visiems JAV ir daugeliui užsienio gydytojams žinomo MD žurnalo leidėjo ir, vyriausio redaktoriaus, Pacituo. Sui tik kelias charakteringas vietas: "Mielas Doktoras Pacituo: ... mes esame laimingi gavę tokį ypatingą darbą ir turime didelį malonumą įjungti šį leidinį į mūsų MD biblioteką. Leiskite man šia proga pasveikinti Tamstą su šiuo labai puikiai suredaguotu darbu, Dr. Paprockas... nuoširdžiai linkėjimai ir padėka jums ir Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos nariams".

Priedui prašau pasiklausyti kaip šis leidinys įvertino vadina moji lietuviškoji "pažangioji" spauda, Pacituo su tik viena iš kelių panašių "Vienybės" nuomonų, pareikštą 1967.XI.25: "Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungoje klaidingai manoma, kad gydytojai tinka ir istorinio pobūdžio veikalams rašyti bei redaguoti... Lietuvių gydytojų su redaguotame leidinyje tuoju po titulinio lapo prasideda tokia maišatis, kad tik paieškojus galima susigaudyti teksto originalu, vertimuose, pralobose... rimtas tyrinėtojas galėtų apie Kuršių paregti gerą monografiją. Iš gydytojų sujauktos, žurnalistiskai silpnai parengtos medžiagos neišiki ne tik Kuršiaus asmenybė, bet..."

-- Kaip vertinate "Lithuania 700 years"?

-- Kaip lietuvis -- labai teigiamai. Nežiūrint į tai, kad buvau bene pats pirmasis, kuris ant tik ką pasirodžiusios knygos aplankų, prirašiau nemažai pastabų, negailestingai braukdamas daugumo mūsų ministerių (įskaitant kariuomenės vadų), veikėjų, organizacijų vardus, kurie tik apsunkina tekstą ir svetimausiu neišsako, kaip buvau taip ir tebesu tos nuomonės, kad šis anglų kalba išleistas veikalas ilgiam amžiams bylos svetimausiu apie Lietuvos praeitį ir kovas už lietuvių tautos egzistenciją. Jeigu atsirastų kita organizacija (nesvarbu kokios pakraipos ji bebūtų, žinoma, iš skyrus komunistų) ir kitas autorius, kuris sugebėtų paruošti dar tobulesnį anglų kalba panašų veikalą, aš būsiu vienas pirmųjų, pasiruošusių piniginiu paremty tokį sumanymą.

Ryšyje su tuo malonėkit man leisti papasakoti sunkiai įtikėtiną atsitikimą.

Mano gydymo kabinetą valo juodukas, keturių mažamečių vaikų tėvas. Vieną dieną jis man sako: "Daktare, Tamstos lentynoje guli keli "Lithuania 700 years" egzemplioriai. Ar nesutiktum man vieną parduoti?" Pradžioje iš džiaugsmo man kilo mintis jam dovanoti Kalėdų proga, tačiau susilaikiau vien tik todėl, kad panorau įsitikinti, ar iš tikrųjų jis domisi ta knyga ir nori ją turėti. Atsakiau, kad vieną egzempliorių mielai parduosiu. Nepraėjo nė savaitės, kaip mano "klientas" vėl pasirodė kabinate nešinas dešimtinė. Padarėme transakciją: jis pasiėmė knygą, o aš

AKADEMINIS GYVENIMAS

Kur mes stovime?

Reikėtų užskaityti jau labai geru ženklu kol. Pakalniškio ir A. Puodžikaitio, spaudoje keliamus Lietuvių Studentų Sąjungos reikalus. Nors jų metama kaltė kai kam yra be pagrindo. Lietuvių Studentų Sąjungos valdybos jau keleri metai iš eilės bando visus reikalus svarstyti ir taisyti organizacijos viduj. Bet aukščiau paminėti kolegos su kritika išėjo spaudon, tad visą reikalą tenka viešai pasvarstyti.

Reikalas liečia mūsų studentišką jaunimą, kuriam visas jėgas sukaupus reikia tiesti ranką, nes jis aplinkos įtakoje, slysta lietuvių bei iš rankų. Ypatingai pastebėjimų metų Amerikos studentų siautimas universitetuose ir hippių įtaka, nepaėjo ramiai ir pro lietuvių studentą, bet paliko jį įsiubutą ir ieškančią naujybų. Jis bando idealizuoti kažką, bando savęs paieškoti, bando viską, kas tik po ranka pakliuva... Atrodo, kad mūsų lietuviškos idėjos būtų jiems nusibodę, neįdomios, nereikalingos.

Be abejonės, visos lietuvių ideologinės organizacijos taip pat turi daug rū-

ALGIRDAS AUGAITIS

pesčių naujų kelių ir metodų ieškojime, rūpinantis ką duoti studentui, kad patrauktų ir užkrėtus ideologine dvasia.

Žinoma, ideologinėse organizacijose yra jaunuolių, kurie su užsidegimu ir pasišventimu seka ideologinį kelią stengdamiesi ir kitus tuo užkrėsti. Daug kas pasiekė ir rodo noro veikti ir idėjom gyventi. Bet aplinkos vėjeliai pustelėjus išsilaksto. Nežinia, nei kokia žvaigždėlė iš padangių nukelti, kad jai sužibėjus, kiekvienas kiauurai pramanytų ir suprastų, jog jaunystė yra daug gražesnė, negu esamoji aplinka ją apėmė.

Tokiai situacijai esant, net ir tie idealistai studentai praranda norą dirbti, nes kuria linkme nepajudės, visur lyg į sieną atsimuš. Ir tik gerai jėgas sukaupus, turi eiti pirmyn, nes kitaip, visos lietuviškos idėjos ir kiti aukšti siekimai liks užmiršti. Dar sunkiau Lietuvių Studentų Sąjungai, kuri apjungia ideologines studentų organizacijas ir pavienius studentus. Čia tai didelis katilas, kuriame vyksta didelis virimas, šalimas ar pasiliejimas. Žiūrint, kokios idėjos vyrauja, kokios bangos užėina, ar kokia laiko įtaka pagauna. Čia nieko dėta nei valdyba, nei pavieniai idealistai. Nežiūrint, kas būtų pirmininku, ar kelis metus vadovavęs P. Žygas ar šiuometinis A. Augaitis... Kad ir šių metų studentų suvažiavimo dalyviai neparodė lietuviško supratimo ir pareigos lietuvių. Buvo duotas pilnas laikas ir laisvas pasirinkimas dalyvauti mokslininkų simpoziumuose. Viskas laisvai pagal kiekvieno pasirinkimą. Geresnių ir gausesnių paskaitų, tur būt, nė vienas studentų suvažiavimas neturėjo ir neturės. Tai buvo aukštinė proga... Šia proga pasinaudojo labai mažas skaičius. Žinoma, visais laikais su paskaitų lankymu buvo sunku. Iki šiol studentai apsisistodavo ir suvažiavimas vykdavo tame pačiame viešbutyje, tai valdyba daug lengviau "suorganizuodavo" dalyvius paskaitoms. Šiemet, kada viešbutiai "garsiai" Lietuvių Studentų suvažiavimų (ypatingai, po pernykščio suvažiavimo) neįsileido, valdybai buvo neįmanoma apvažinėti visą Chicago ir "organizacija" į paskaitas buvo individualiai kiekvienam palikta. Tos pačios "bėdos prislėgti" studentų suvažiavimo dalyviai nesiteikė dalyvauti (su mažai išimtim) nei atidaryme nei uždaryme, nei savų reikalų sprendimuose. Tuo tarpu, visi suvažiavime vykę šokių vakarai nepajėgė

sutalpinti dalyvių — čia jaunystė liejosi pilnai... Ir nebūtų galima sakyti, kad studentų suvažiavimas buvo negausus ir nerodė aktyvumo... Ir jeigu kalbėtume pagal kol. Puodžikaitį, tai dar koki "aktyvumą" parodė.

Toliau, iš valdybos duoto suvažiavime pranešimo, bus galima susidaryti vaizdą, ką šių metų valdyba perėmė iš buvusios valdybos ir kas pirmiausia reikėjo gelbėti iš kritiškos padėties... Valdybos pranešimas skambėjo taip:

Mieli Kolegės ir Kolegos!

Prieš metus ėmiausi šių pareigų ir jau šiandien turiu savo veiklą jums pristatyti. Imdamasis šio darbo žinojau, kad L. S. S. yra, visais atžvilgiais sunkioje padėtyje, pradedant:

1. Pernykščio metų suvažiavimas, įvyko Chicago Sheriton viešbutyje, kurio šiemet, ir net keturių steigčių apylinkėje, viešbučių neįmanoma gauti, nes yra perspėti, kad mūsų organizacija daro viešbučiams nuostolius... Kaip, pav.; pernai jau pirmą dieną viešbutiui padaryta 1700 dolerių nuostolių, už kurį suvažiavimą metė lauk. Tik graži atsiprašymo, maldavimo ir nuostolių išlyginimu, šis skandalas buvo užgniauztas. Taigi, šiemet, šio pasėkoje, esame išmėtyti po gautas Chicagoje patalpas.

2. Kaip patys pastebėjote, šiemet neturime suvažiavimo atidaromosios akademijos, nes pernai, nesiteikė į akademiją atvykti kviešti lietuvių organizacijų atstovai; net pačios studentų organizacijos neįstengė atsiųsti savo vėliavas... Buvo atsiųsta viena vėliava ir atvyko tik vienas suvažiavimo sveikintojas. Todėl pernai buvusioji valdyba iškilmingos akademijos turėjo atsisakyti, o šiemetinė valdyba net nebandė to organizuoti ir suvažiavime tam laiko skirti, nes kaip matome L.S.S., per eilę metų, tur būt, nebus tinkamai, savo veikla užsirekomendavusi lietuvių visuomenėje.

3. Buvo pastebėta spaudoje žinutė, kad L.S.S. dabartinė valdyba, nesudarė tinkamos suvažiavimo programos, pasiliekančios tik prie dainų ir šokių. Aš nesakiau, kad kas nors blogo yra su daina ir šokiu, jiems taip pat galime didelę reikšmę skirti. Bet aš tik norėčiau pastebėti, kad buvusio suvažiavimo paskaitose, iš 200 suvažiavusių studentų, vos apie 30 teateina į paskaitas. Darosi gėda, kad organizuojam žymius mūsų lietuvių skaityt paskaitas, kurie turi tam pasiruošti ir daryti keliones, kai mes patys nepriduodam tam reikšmės ir į paskaitas neatei-

nam... Todėl, šiemetinė v-ba pramatė suvažiavime laiką ir pasinaudodama mūsų mokslininkų suvažiavimu, leidžia, laisvai, kiekvienam pasirinkti mokslininkų paskaitas, kurios, gal būt, patrauks mus daugiau, negu tai parodė buvusio suvažiavimų programos.

4. Prieinant prie šių metų veiklos, norėčiau jus visus informuoti, kad visas valdybos dėmesys ir veikla buvo daugumo nukreipta į "Lituanus" žurnalo atstatymą į tinkamą eigą. Nes "Lituanus" neturėjo lėšų ir jau keliais numeriais buvo pavėlavęs išeiti. Tam reikalui gelbėti "Lituanus" direktoriatas buvo papildytas ir padidintas, pakviečiant dirbti daugiau asmenų. Atėjus stipresnėm jėgom, buvo praveisti du vajai, sukelimui "Lituanus" lėšų. Rezultate žurnalas išėjo greičiau ir dar liko lėšų sekantiems numeriams. Šiam uždaviniui atlikti buvo sušaukta keletas posėdžių ir pasiūsta daugybė laisčių.

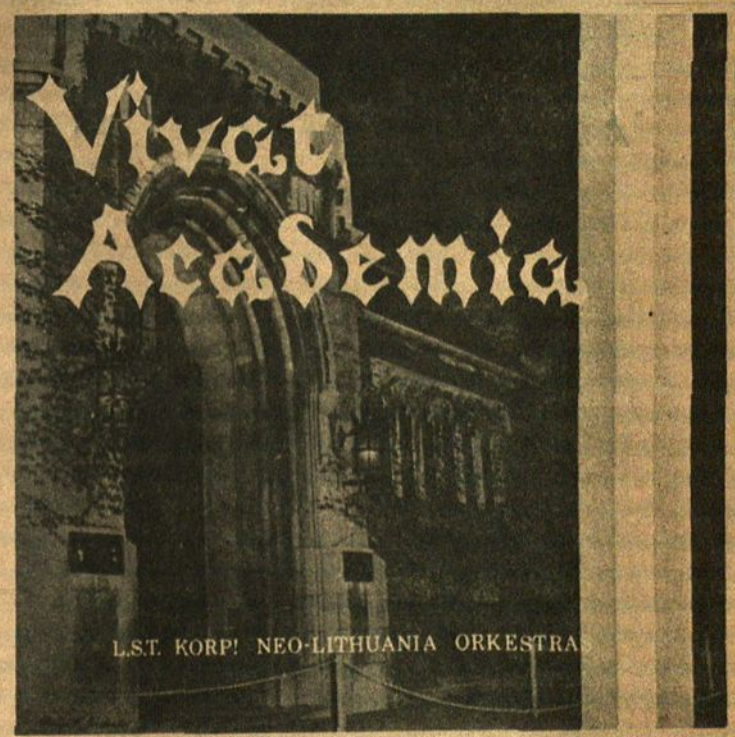
5. Pačiai L.S.S. veiklai išjudinti buvo daroma, kas įmanoma. Mes kasoje pinigų, galime sakyti, neturime, tik tiek, kiek atliko nuo pernykščio suvažiavimo, nes dar iki šiol neįmanoma gauti buvusios valdybos kasos atskaitomybės, nežiūrint, kad pernykštis suvažiavimas ir pavedė mums išieškoti per Valstybinį teismą. Valdyba šį suvažiavimą nutarimą iki šiol neįvykdė; randa, kad lietuviui garbė yra didžiausias turtas ir jos liesti niekam neleistu. Kaip sekančios valdybos į tai pažiūrės, tai jau bus jų reika-

las ir jų vykdymai... Todėl tokio padėtyje atsidiūrę, ne daug ką galėjom ir išjudinti. Savo lėšomis aplankiau porą vietovių ir telefoniniais pasikalbėjimais bandžiau judinti, jau ne pirmus metus miegančius skyrius... Džiaugiuos, kad "Lituanus" žurnalas stovi tinkamoje aukštumoje, o pačios L.S.S. veiklos darbai reikėtų ne vienu, bet kelių metų kadicijos ir daug lėšų, tada ir mūsų judėjimas būtų kitų šviesoj... Kai kas spaudoje duoda sugestijas, jog reikia rašyti aplinkraščius, arba imtis pavyzdžių iš prieš dešimt ar penkiolika metų buvusio valdybų veiklos. Mes norėtume, taip pat, gauti ir perduoti būsimajai valdybai tokias sugestijas, kurios sudomintų dabartinį studentą šiame raketų, keilionių į mėnulio, mini skirtis ir hippių amžiuje... Ačiū visiems...

Tai toks buvo valdybos pranešimas L.S.S. suvažiavime.

Baigdamas šį straipsnį, norėčiau padėkoti kolegoms Pakalniškiui ir Puodžikaitiui už spaudoje iškeltas Studentų Sąjungos bėdas. Būtų labai naudinga L.S.S., kad abu kolegos, taip pozityviai reikštusi ir pačioje veikloje, tai gal ir kitų idėtas darbas, būtų daugiau jiems suprantamesnis.

O jeigu dirbti nesiseka visiems, tai nekaltinkim dirbančiųjų, bet gal, mieli kolegos studentai, tiek studentų tėveliai ir visa plačioji lietuvių visuomenė rūpestingai pažiūrėkim į šių dienų nepažabotą jaunystę...

Tai studentų paruoštas stereo dviejų plokštelių šokių muzikos albumas... Čia jauni grojo, jauni dainavo, jauni žodžius sukūrė. Nebuvo jie nei profesionalai, nei solistai, todėl reikėjo įdėti daug kruopštaus darbo ir daug valandų, skirtų jaunystei, paaukoti beruošiant šį albumą. Nepamirštant dar to, kad dabartiniai aplinkos vėjai, stumia jaunimą iš vežių. Bet jeigu įdainuoti žodžiai pasaulis mūs, tai ir bus gražiausia jaunimo dovana mums visiems... Tad ir priimkime tą dovaną nuoširdžiai ir su meile savims...

Albumo kaina \$8.50.

PLOKŠTELES GAUNAMOS PAS PLATINTOJUS:

Chicagoje:

Karvelio krautuvėje, 2501 W. 71 St.
Gradinsko krautuvėje, 2512 W. 47 St.
Brazdžionio krautuvėje, 2646 W. 71 St.
Marquette Delicatessen, 2553 W. 71 St.
Feliksas Daukas, 7159 Maplewood Ave.
Endzelis, 3240 So. Halsted

Clevelande

Dirvoje, 6907 Superior Ave.
Baltic Delicatessen, 677 E. 185 St.

Bostone

Baltic Florist, 502 E. Broadway
Lendraitis Leonas, 450 E. 7 St.

New Yorke

Jack Stukas, 1016 Schliefer Rd., Hillside, N. J.
Darbininkas, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y.

Toronte

J. R. Simanavičius, 175 Parkside Dr.

Detroit

J. Gaižutis, 571 Grixdale

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

PAGERBKIM A. A. PREZ. A. STULGINSKI

Clevelando lietuvių organizacijų komitetas kviečia visus clevelandiečius lietuvių šį sekmadienį, sausio 18 d. skirti a. a. prezidento Aleksandro Stulginskio prisiminimui.

Ta intencija šv. Jurgio parapijos bažnyčioje vysk. Vincentas Brizgys laikys šv. Mišias ir pasakys pamokslą.

4 val. p. p. Nepaliaujamos Pagalbos parapijos salėje įvyks minėjimas-akademija.

Tebus šis sekmadienis skirtas prezidentui Aleksandru Stulginskiui.

Prez. A. Stulginskiui pagerbti Komiteto Prezidiumas

• Grandinėls išvykai į P. Ameriką remti sudaryti komitetai. Globos komiteta sudaro PLB pirm. S. Barzdukas, JAV LB CV pirm. B. Nainys, PLB vicepirmininkai M. Lenkauskienė ir dr. A. Butkus, LB Clevelando I ir II apyl. pirmininkai F. Eidimtas ir K. Žiedonis, Ohio Liet. Gydytojų Draugijos pirm. dr. Druktenis ir JAV Liet. Inž. ir Architektų S-gos pirm. dr. S. Matas. Vykdomąjį komitetą sudaro: pirm. inž. R. Kudukis ir nariai L. Kasperavičiūtė, N. Kernauskaitė, G. Kudukienė, A. Sagienė, A. Stempuzienė, M. Aukštuo-lis, R. Babickas, K. Gaižu-

tis, J. Garla, V. Mariūnas, K. Narbutaitis, Narušis, P. Neimanas, P. Petraitis, V. Rociūnas, L. Sagys, V. Sakas, V. Staškus ir J. Stempuzis. Šalia to yra sudarytas darbo komitetas iš Grandinėls šokėjų tėvų.

Visose JAV miestuose, kur Grandinėls koncertavo, bus sudaryti pagalbiniai komitetai ir pradėta aukų rinkliava, kelionės išlaidoms padengti. Kaip žinoma viso reikės 12,850 dolerių.

Šios kelionės tikslas yra pristatyti Grandinėls Pietų Amerikos lietuviams ir sustiprinti jų lietuviškąją dvasią, paskatinti juos naujiems darbams ir reprezentuoti lietuvių tautinį meną P. Amerikos kraštuose, stengiantis laimėti svetimųjų tarpe lietuviams ir Lietuvos laisvės bylai draugų.

• Lietuvių Konservatorių Klubas sausio 16 d., penktadienį, 8:30 v. v. Union Savings patalpose, 5106 Wilson Rd., rengia adv. J. Smetonos paskaitą "Lietuvos nepriklausomybės viltys audrai artėjant". Visi lietuviai kviečiami atsilankyti. Įėjimo auka \$1.00.

• Inž. Raimundas Kudukis atsistatydino iš ALT Clevelando skyriaus pirmininko pareigų ir pasitraukė iš valdybos. Skyriaus pirmininko pareigas iki naujos valdybos rinkimų eis vicepirmininkas Kazys Žiedonis.

• Stefa Gedgaudienė, Akademikų Skaučių Draugovės Centro Valdybos pirmininkė, išskrido savaitę į Los Angeles, Calif., kur dalyvaus Akademinių Skautų Sąjūdžio senosios ir naujosios valdybos bendrame posėdyje.

ALFA BRINKA, kurio režisuota komedija "Mėlynkraujai" matysime Clevelande sausio 24 d., šeštadienį, šv. Jurgio parapijos salėje.

CHICAGOS ŠAULIŲ TEATRAS

1970 m. sausio 24 d., 7 val. vak., šeštadienį, šv. Jurgio parapijos salėje stato trijų veiksmų komediją MĖLYNKRAUJAI. Rež. akt. Alfa Brinka.

Bilietai po \$4, 3 ir 2 gaudami Dirvoje, sekmadienį po liet. pamaldų šv. Jurgio parapijos salėje ir pas Mokyklos tėvų komiteto narius: V. Rociūną, K. Gaižutį, J. Budrienę, V. Nasvytį, L. Nagevičienę, Br. Mainienę ir H. Stasą.

Po vaidinimo vaišės. Visi maloniai esate kviečiami atsilankyti!

Vysk. M. Palančiaus lituanistinės mokyklos tėvų Komitetas

• Grandinėls, tautinių šokių grupė, kovo 1 d., sekmadienį, 3 val. p. p. WHK Auditorijoje rengia metinį koncertą, kurio programa apims apie 2 val., išpildant visą eilę lietuvių tautinių šokių. Clevelando lietuviai kviečiami gausiai į koncertą atsilankyti, atsivedant savo pažįstamus amerikiečius.

TARĖSI MOKYTOJŲ STUDIJŲ SAVAITĖS REIKALU

Sausio 2-4 dienomis mokytojai St. Barzdukas ir Pr. Joga lankėsi Toronte, kur dalyvavo Kanados lietuvių mokytojų studijų dienoje.

Ta pačia proga P. Joga turėjo progos pasitarti JAV ir Kanados lietuvių mokytojų studijų savaitės, kuri įvyks 1970 rugpjūčio 16-23 dienomis Dainavoje, reikalais. Studijų savaitėje kvie-

čiami dalyvauti visi lietuvių mokytojai su šeimomis ir visi kiti, kurie domisi lituanistinio švietimo reikalais. Studijų savaitėje bus nagrinėjami pedagoginiai klausimai, jaunimo organizacijų ir mokyklos bendradarbiavimas, aptariami meniniai vienetai ir svarstoma mokyklų ateitis. Paskutiniam klausimui svarstyti bus stengiamasi įtraukti lietuvių Bendruomenės žmones.

Programa rūpinasi Pr. Joga ir J. Andriulis, ūkio reikalais ir bendra studijų savaitės tvarka — H. Bankaitis ir Alg. Vaičiūnas. Kapelionas — Tėvas Tadas Degutis, OFM.

REIKALINGI DARBININKAI PRIE SIUVAMU MAŠINŲ

Patyrę arba norintieji išmokyti. Pastovus darbas. Malonios darbo sąlygos. Aukštas atlyginimas ir akordinis darbas. Daug visokių naudingų priedų.

WORK WEAR CORP.

1768 East 25 St.
(South off Payne)

(3-4)

PARDUODAMAS NAMAS

Prie E. 185 gatvės netoli naujosios parapijos bažnyčios. Arti prie apsipirkimo centro ir autobuso. 3 miegamieji. 2 mašinų garažas. Pilnas rūsys. \$18,900.

Skambinti tel. 481-1313.

(3-4)

DRIVERS NEEDED

Train NOW to drive semi truck, local and over the road. You can earn over \$4.00 per hour, after short training. For interview and application, call 216 — 842-5444, or write Safety Dept. Nationwide Systems, Inc., % Dohrn Terminal Building, 3832 Ridge Rd., Cleveland, Ohio 44144.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

SHEET METAL HELPERS
all shifts, steady work, overtime,
all company paid benefits.
NORTHERN BLOWER CO.
6409 BARBERTON AVE.
CLEVELAND, OHIO
W. 65, 1 block South of Denison
(3-9)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

LAI DOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50. Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRY S MODERNIOS KOPLYČIOS

JAU PRADĖTA REGISTRACIJA

Norintieji keliauti su lietuvių ekskursija į LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYČIOS DEKADIKACIJĄ ROMOJE (koplyčią pašventins šv. Tėvas Paulius VI), užsisakykite vietas DABAR — iki 1970 m. vasario 20 d.

Kreipkitės į: CATINTOURS, INC.

109 North Dearborn St.
Chicago, Ill. 60602

Telefonas: (313) 332-4111

Registruojantis reikia įmokėti \$100.00.

Čekis rašomas: CATINTOURS, INC.

VYKSTA DVI EKSKURSIJOS:

Pirma išvyksta iš New Yorko birželio (June) 17 d. ir grįš į New Yorką liepos (July) 15 d. Kaina \$693.00. Antra išvyksta iš Chicago birželio (June) 18 d. ir grįš į Chicago liepos (July) 13 d. Kaina \$703.00.

Abiejose ekskursijose į paminėtą sumą įeina Jet lėktuvo kelionė į abi puses, visos kelionės (tours), kambarys ir maistas viešbučiuose.

KELIONĖS PROGRAMA

Jet lėktuvas nuskraidins į Lisaboną, Portugalijoje. Iš ten autobusais aplankysime žymesnes vietas Portugalijoje, Ispanijoje, pietinėje Prancūzijoje ir Italijoje.

BROŠIŪRĄ su smulkesnę kelionės programą reikalaukite iš CATINTOURS, INC.

Šį skelbimą pasilaikykite

DETROIT

• Klaipėdos Krašto prisi-
jungimo prie Lietuvos 47
m. sukakties paminėjimas
įvyks sausio 18 d.

10:30 pamaldos šv. Antano bažnyčioje ir jose šauliai dalyvauja su vėliavomis.

12 val. Lietuvių Namuose istorikas Jonas Švoba skaitys paskaitą.

Detroito Dramos Mėgėjų Sambūris, vadovaujamas Z. Mikšienės, suvaidins St. Laučiaus "Pavojingas mokytojas", o "Aušros" lit. mokykla pateiks montažą. Programą praves mokytoja Stefanija Kaunelienė. Po programos šalti užkandžiai, pyragaičiai ir kavutė. Įėjimas ir vaišės visiems veltui ir jokios aukos nebus renkamos.

Paminėjimą rengia Detroito St. Butkaus ir Jūrų "švyturys" šauliai.

A. Grinius

INDUSTRIAL ELECTRICIAN JOURNEYMAN

Have immediate opening for man with Journeyman card or equivalent experience. Knowledge of machine operation & control circuits required. Apply or phone 496-2215 for interview appointment.

HAAS CORPORATION

236 W. CLARK
MENDON, MICHIGAN
An Equal Opportunity Employer (1-7)

SEWING MACHINE OPERATORS

Experienced on power machines for garments. Steady work.
KUTTNAUER MFG. CO.
2189 BEAUFORT
DETROIT, MICH.
(313) 567-0444 (2-5)

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINĖS IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskit savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiekimas su Maskva suteiks jums žinias apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkite mūsų įstaigai gavimui pilnų smulksmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE TELEF. 621-6036
CLEVELAND, OHIO 44114

Naturally

SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ISTAIGA

Vésinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai.
35 metai aimpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NEW YORK

• Klaipėdos krašto prisijungimo prie Lietuvos paminėjimas New Yorke šiemet rengiamas platesniu mastu. Rengia bendromis Bičiulių Draugija, karių Rąjėgomis: Mažosios Lietuvos movėnų organizacija ir Lietuvos nepriklausomybės kovų-savanorių sąjunga. Minėjimas įvyks sausio 18 d., sekmadienį, Kongregacijos bažnyčios patalpose, Woodhaven, 85-01 91 Street. Pradžią 2 val. p. p. ekumeninėmis pamaldomis, kurių apeiguos evangel. kun. Petras Dagys ir komininkonas Tėvas Žiūraitis. Po pamaldų apatinėje salėje (ten pat) vyks programa: kalbės J. Stiklorius, padainuos Juzė Augaitytė (abu atvykę iš Philadelphia), moterys pavaišins šiltu gėrimu.

Visi ir visos kviečiami dalyvauti gausiai, nes šios teritorijos atgavimas buvo

lygiagrečiai tiek svarbus kaip nepriklausomybė. Įėjimas nemokamas.

Rengėjai

• Svetimšaliai, neturintieji dar JAV pilietybės, sausio mėnesio bėgyje turi atlikti registraciją, užpildydami pašto įstaigoje gaunamas specialias registracijos korteles.

Neužsiregistravę gali būti smarkiai baudžiami. Partina neatidėti ir tuoj pat pirmomis sausio dienomis atlikti šią prievolę — užsiregistruoti.

• Aras Vaitiekaitis su sėdute Audrone atostogas leidžia Floridoje, kur su draugais Stasiu ir Irena Petravičiais buriavo ir žuvavo Atlante ir Biscayne įlankoje.

Visi buvo apsistoję pas A. S. Petravičius, 7744 Hawthorne Ave., Miami Beach, Fla.

Korp! Neo-Lithuania orkestras, vadovaujamas A. Modesto, groja N. Metų sutikime Chicagoje. V. A. Račkausko nuotrauka

CHICAGO

NAUJŲ METŲ SUTIKIMO TRADICIJA IŠLAIKYTA

LTS Korp! Neo-Lithuania tradicija ruošti naujų metų sutikimus Chicagoje buvo dideliame pavojuje. Ferrara Manor salės savininkai reikalavo vis daugiau ir daugiau, ligi pasiekė kraštutinę ribą ir privertė neolitanus nuo tos salės atsiskirti. 1969 metai ėjo prie galo. Naujos salės nebuvo rasta. Stiprėjo nuomonė naujų metų sutikimo neruošti. Tačiau paskutiniu momentu energinga korp! valdyba, filisterių remiama, surado kiek mažesnę, bet visai neblogą salukę prieš Midway aerodromą, "Trade Winds" motelyje ir joje suruošė tradicinį neolitanų ir jų bičiulių naujų metų sutikimą.

Jau savaites prieš gruodžio 31 d. laisvų vietų nebuvo. Salė žymiai mažesnė, negu Ferrara Manor, bet jauki, žemomis lubomis. Gėrimai buvo patarnautojų atnešami į stalą, arba galėjai gerti prie baro. Kas norėjo galėjo atsinešti savo gėrimus, ir pasistatyti butelius ant stalo. Valgis kiek paprastesnis, negu Manor salėje. Bet negi valgyti susirinkome. O ūpas tikrai buvo visų geras. Puikiai grojo sumažinto sąstato Neo-Lithuania orkestras.

Minėjamą atidarė finansinis naujų metų sutikimo tradicijos šulas Mečys Šimkus. Jam ir Ilgiausių Metų sugiedota, vardinė proga. Lygiai 12 valandą nuskamzėjo Tautos himnas, Gaudeamus ir trumpu žodis korp! Chicago's skyriaus pirm. Algio Augaičio. Jau įžengė ne tik į Naujus 1970 Metus, bet ir į naują dešimtmetį, su viltimi sekančią dešimtmetį švesti Nepriklausomoje Lietuvoje.

V. A. Račkauskas

• Lietuvių Tautinis Akademis Sambūris Chicagoje, rengia š. m. vasario 7 d. Balio Pakšto svetainėje, 2801 W. 38, tradicinį užgavėnių blynų vakarą. Kaip ir

kiekvienais metais svečiai bus vaišinami šaltais užkandžiais, karštais blynais ir kitais patiekalais. Rengėjai pasiryžę balius dalyviams suteikti jaukią šeimynišką nuotaiką malonaus pobūvio aplinkumoje. Šio tradicinio parengimo nuotaika visados gražina pobūvio dalyvius į praeities jaunystės prisiminimus, nes beveik pusę dalyvių sudaro šaunioji lietuvių visuomenės dalis: studentės ir studentai.

Apie šio parengimo platesnės informacijos bus paskelbtos vėliau. (ia)

LF TRADICINĖ VAKARIENĖ

Š. m. balandžio mėn. 5 d., 3 val. p. p. Chicagoje, Lietuvių Fondas ruošia tradicinę vakarienę su įdomia menine programa. Vakariene bus Personality Lodge salėje, 4740 So. Cicero Ave. Chicago ir apylinkių lietuvių kviečiami vakarienei ir dalyvauti vakarieneje. Gali dalyvauti ir nenariai, užsimokėję po \$10.00. Dėl informacijų ir registracijos kreiptis į LF būstinę, 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, tel. 778-2858 arba pas savo LF vajeus komitetus bei įgaliotinius.

PADIDINO ĮNASUS

Įvyksimos š. m. balandžio mėn. 5 d. Chicagoje Lietuvių Fondo tradicinės vakarienos proga savo įnašus fonde padidino: A. M. (pavardės prašė neskelti) iš \$600.00 iki \$1,000.00, Amalija ir Mykolas Jagučiai iš \$250.00 iki \$500.00 ir Romualdas ir Elizabeth Libus iš \$350.00 iki \$450.00.

Ta pačia proga į Lietuvių Fondo narių eiles įstojo su \$100.00 įnašais: Kazimieras Krenčius, Vaclovas Prūsas ir Antanas ir Mikalina Regiai. LF adresas: 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, tel. 778-2858.

Skaityk ir platink DIRVĄ

ALGIS AUGAITIS, Korp! Neo-Lithuania Chicago's skyriaus pirmininkas įveda į Naujuosius 1970 metus. V. A. Račkausko nuotrauka

AUKOS DIRVAI

Prenumeratą pratęsdami ir kitokiom progom Dirvai aukas atsiuntė:

C. Tamašauskas, Phila	2,00
J. Vaitkus, Toronto	1,00
S. Antanaitis, Chicago	2,00
T. Bartkus, Sarnia	5,00
S. Mineika, Trenton	5,00
J. Graužinis, Chicago	2,00
P. Žilinskas, Hemet	2,00
V. Blinstrubas, Cleveland	10,00
A. Juodvalkis, E. Chicago	5,00
I. Vasyliūnas, Somerville	7,00
A. Drasutis, Oak Park	3,00
A. Vaišnys, Waterbury	2,00
S. Nasvytis, Cleveland	5,00
J. Rimkūnas, Hammond	5,00
V. Gustinis, Rochester	1,00
A. Rukas, Chicago	2,00
J. Musteikis, Rochester	2,00
J. Vigelis, Collingswood	2,00
T. Klovė, Brooklyn	2,00
J. Maurukas, Richmond Hill	2,00
J. Krygeris, Cleveland	2,00
J. Strazdas, Guelph	2,00
P. Mikoliūnas, Cleveland	2,00
K. Karalis, Cleveland	2,00
P. Stankus, Hartford	4,00
T. Varanka, Clarendon Hills	5,00
J. Šimonis, St. Barbara	2,00
M. Galdikas, Brooklyn	5,00
J. Juozapavičius, Woodhaven	2,00
V. Vasikauskas, Richmond	3,00
J. Kaklauskas, Cleveland	4,00
K. Stephens, Mayfield	1,00
K. Pažemėnas, Hawthorne	2,00
I. Šešplaukis, L.A.	1,00
Liet. Namai ir Darliai ir Girėno Klubas Detroit	25,00
S. Banilius, Chicago	2,00
S. Pakauskas, Windsor	2,00

Mums rašo

DĖL PAMINKLO
B. K. BALUČIUI

Perskaičiau laikraščiuose L. Venckaus paskelbtą Lietuvos atstovo Londone Vinco Balicko laišką dėl paminklo Br. K. Balučiui. Nors V. Balickas savo laiške neragina aukoti paminklo statybai, kad išvengtų ugaugavimo, kurio labai nemėgo velionis B. K. Balutis, bet pats priminimas lygus ubagavimui.

Velionis B. K. Balutis čia dirbęs spaudos ir visuomeninį darbą ypač palikęs gilius pėdsakus. Jeigu J. A. Valstybė iki šiol nebuvo sudarytas atitinkamas komitetas rūpintis paminklo statybai lėšų telkimu (pačio paminklo statyba ir projektas yra pasirūpinęs V. Balickas), tai turėtų būti tučtuojau sudarytas. Iniciatyvos galėtų imtis Korp! Neo-Lithuania vyr. valdyba, nes B. K. Balutis buvo jos garbės narys.

Neprašant ir neubagaujant trūkstantį 3.000 dol. nepavyks surinkti. Tik visų sutartinu darbu ir gausia auka trūkstantį sumą surinksime.

A. Juodvalkis
East Chicago, Ind.

ATSPAUSDINO, BET...

Dirvoje Nr. 102 įdėjo mano laišką — Atvirai apie Akiračius, kuriame esu rašęs, kad Akiračiai apie pusę metų netalpino mano laiško liečiančio šį mėnraštį.

Norėdamas būti kiek Dirvos skaitytojams, tiek ir Akiračių redakcijai objektų — pranešu, kad mano anksčiau minėtas laiškas pereinų metų Akiračių 9 nr. buvo patalpintas (raidžių rinkėjui visiškai sujaukus vieną jo dalį).

Taip pat esu gavęs iš Akiračių redakcijos laišką, kuriame man pranešama, kad dėl laikraščio laužymo komplikacijų mano laiško spausdinimą redakcijai teko nuvilkinti.

V. Šarka

PALECKIS IR MCCARTHY

Kaip skelbia am. informacija JAV senatorių E. J. McCarthy (dem., Minn.), jo viešnagės Maskvoje metu, tarp kitų aukštųjų sovietijos vadeivų, priėmęs ir Justas Paleckis, "chairman of the Soviet of Nationalities". McCarthy yra pareiškęs, kad į Maskvą vyktas 5 dienoms ir sieksias Vietnamo karo sustabdymo reikalu susitikti su eile sovietų pareigūnų, įskaitant ir Kosyginą. Jo pokalbininkų reakcija kol kas dar neskelbiama.

Saugus ir pelningas santaupų investavimas į nekilnojamąjį turtą

RUTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525

Jūs gaunate Kalifornijos valstybės įstaigose įregistruotą nuosavybės lakštą, be Jūsų sutikimo ar su Jumis neatsiskačius niekam neperleidžiamą. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į mus, lietuvių įkurtą ir vadovaujamą investavimo Bendrovę

Mieliems dr. JONUI ir JUOZUI

MAURUKAMS ir jų šeimoms, mylimai mamytei

ONAI MAURUKIENEI

Lietuvoje mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Genė, Cezaris, Regina, Edas ir
Algis Modestavičiai

ONAI MAURUKIENEI

Lietuvoje mirus, jos sūnams filisteriams dr. JONUI ir JUOZUI MAURUKAMS bei jų šeimoms ir giminėms gilią užuojautą reiškia

LTS Korp! Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

ONAI MAURUKIENEI

Lietuvoje mirus, jos sūnams dr. JONUI, JUOZUI ir KAZIUI MAURUKAMS bei jų šeimoms ir artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Ramanauskų šeima

A. A.

VINCUI SANDARGUI

mirus, jo sūnų dr. JONĄ SANDARGĄ su šeima ir kitus šeimos narius bei gimines užjaučia ir reiškia gilią užuojautą

Valerija ir Mečys Šimkus

VINCUI SANDARGUI

mirus, jo sūnui dr. JONUI SANDARGUI ir šeimai bei artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Ramanauskų šeima

Mielam mūsų skyriaus nariui

inž. JULIUI ŠATUI

mirus, Jo žmonai AGNEI, dukrai MEILEI ir kitiems giminėms užuojautą reiškia ir drauge liūdi

ALIAS Philadelphijos skyrius

Brangiam prieteliui

JULIUI ŠATUI

mirus, mielai ponij A. ŠATIENEI ir dukrai MELUTEI su vyru reiškiamo užuojautą ir kartu liūdi

Stelmokų šeima